

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยเสนอแยกหัวข้อตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาตามแบบทฤษฎีสตรีบำบัด
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังในชีวิต
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหญิงบริการทางเพศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

1. ความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

วัชร ฐะคำ (2524, หน้า 117) ได้กล่าวถึง ความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มว่า คือ การที่มีผู้แนะแนวให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาครั้งละมากกว่าหนึ่งคน มุ่งที่จะช่วยให้สำรวจและประเมินตนเอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง นำตนเองได้ สามารถเจริญและดำรงชีวิตที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้

ชูชัย สมितिไกร (2527, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มพอสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาจัดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ให้รับคำปรึกษา ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความอบอุ่น ความยอมรับ ความไว้วางใจและความเข้าใจซึ่งกันและกันภายใต้บรรยากาศเช่นนี้ จะช่วยให้สมาชิกได้พูดถึงตนเอง และสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกกังวลใจ สิ่งที่เขาเผชิญปัญหา กลุ่ม แต่เป็นปัญหาของเขาเอง สมาชิกของคนอื่น ๆ ในกลุ่มจะมีบทบาทช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และให้ความสนับสนุนแก่เขาในการจัดการกับปัญหาเหล่านั้น ส่วนผู้ที่ให้คำปรึกษาซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มก็มีบทบาทที่เอื้ออำนวยให้กระบวนการของกลุ่มดำเนินไปอย่างราบรื่น จุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจึงมุ่งให้สมาชิกรู้จัก เข้าใจ และยอมรับตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้สามารถเลือก ทางออกแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภายในจิตใจตนได้ อันจะนำไปสู่ความงอกงาม ทางจิตใจ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ตนปรารถนา

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2537, หน้า 1967) ได้ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลที่มีความต้องการที่จะปรึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมี

ผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มยังสามารถระบายความรู้สึกของตนให้กับกลุ่มฟังได้ ทั้งนี้เพื่อให้เขามีความรู้สึกว่าเขาได้แสดงความคิดเห็น

จากการศึกษาความหมายของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อาจจะสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม หมายถึง กระบวนการของกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาหรือความต้องการคล้าย ๆ กัน เข้าร่วมกลุ่มปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อให้ความช่วยเหลืออยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสแสดงออกทั้งความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา หรือปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น อีกทั้งสามารถที่จะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ (ทัศนีย์ ดันตวิวงศ์, 2544, หน้า 25)

1. ความไว้วางใจ (Trust) สมาชิกจะมีความรู้สึกที่ปลอดภัยและมีความมั่นคง มีส่วนร่วมเปิดเผยความรู้สึกกับผู้อื่นในกลุ่ม โดยปราศจากความกลัวการปฏิเสธหรือการต่อต้านจากสมาชิกกลุ่มคนอื่น
2. การยอมรับ (Acceptance) ยอมรับตนเองอย่างอิสระโดยไม่คำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต
3. การให้เกียรติซึ่งกันและกัน (Respect) มีพื้นฐานของการยอมรับความมีคุณค่าและศักดิ์ศรีของบุคคลอื่น
4. ความอบอุ่น (Warmth) มีการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งประกอบด้วยการดูแลเอาใจใส่การให้ความรักโดยไม่หวังผลตอบแทนหรือไม่แสดงความเป็นเจ้าของ การแสดงความนับถือและความชอบพอ
5. การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในการพัฒนาความสัมพันธ์ มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two-Way Communication) เนื่องจากวิธีการสื่อสารแบบนี้จะทำให้บุคคลสามารถติดต่อ ตอบสนองและได้รับข้อมูลข่าวสารตามที่ต้องการ
6. ความเข้าใจ (Understanding) เป็นความสามารถที่จะมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ในกรอบแห่งประสบการณ์ของแต่ละบุคคลหรือการก้าวเข้าไปอยู่ในสถานประกอบการณ์ของเขา แต่ขณะเดียวกันก็ยังคงมีความเป็นเอกลักษณ์ และมีความเป็นตัวของตัวเองอยู่

ผู้ให้บริการปรึกษาเป็นบุคคลผู้ซึ่งได้รับการฝึกฝนทางวิชาชีพ การแนะนำการให้บริการปรึกษา และหรือการบำบัดรักษา ซึ่งมีความสามารถแสดงบทบาทของผู้นำกลุ่มโดยเฉพาะ

ความรับผิดชอบของผู้นำกลุ่มก็คือการกำหนดหน้าที่ของผู้ให้บริการปรึกษา แม้ว่า บุคลิกภาพของผู้ให้บริการปรึกษาแต่ละคนจะเป็นตัวกำหนดธรรมชาติ หรือแบบแผนของความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม แต่ผู้ให้บริการปรึกษาก็มีความรับผิดชอบต่อผู้มาปรึกษาในลักษณะที่เขาใช้ความรู้ ความชำนาญ และบุคลิกภาพของเขา ในการเอื้ออำนวยต่อกระบวนการ กลุ่ม และให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มเท่าที่จะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามผู้ให้บริการมาปรึกษาหรือสมาชิกกลุ่ม

จุดรวมของการให้บริการปรึกษาแบบกลุ่มคือ พยายามที่จะช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มให้มีการระบายออกและสำรวจความยุ่งยากต่าง ๆ โดยใช้ประโยชน์จากการมาเข้ากลุ่มนี้ ช่วยหาแนวทางในการแก้ปัญหาและดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามที่ต้องการ กระบวนการกลุ่มนี้ได้รวมเอาลักษณะพื้นฐาน 2 ประการ ไว้ด้วยกันคือ ประการที่หนึ่งการพัฒนาสัมพันธภาพอันจะนำไปสู่การเปิดเผยตนเอง และทำความเข้าใจในปัญหาของตนเอง ประการที่สอง คือ การมีส่วนร่วมในการกระทำที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ในขณะที่มีกิจกรรมนี้สมาชิกกลุ่ม ก็จะใช้ประโยชน์จากการเข้ากลุ่มช่วยตนเองได้ค้นพบทางเลือกหลาย ๆ ทางในการแก้ไขปัญหา มีการประเมินแนวทางที่เลือกและประเมินโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ หลังจากนั้นจึงลงมือปฏิบัติโดยการฝึกภายในกลุ่ม และสนับสนุนให้มีการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาคต่อไป

วัตถุประสงค์ของการให้บริการปรึกษาแบบกลุ่มคือ การจัดการให้ ผู้มาปรึกษาที่มีความยุ่งยาก อ่อนแอ คับข้องใจ ประสบกับปัญหาต่าง ๆ และมีความไม่สบายใจ ให้มีความพยายามที่จะกำจัดอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อก้าวไปสู่ความเจริญงอกงาม ทางด้านจิตใจ มีพัฒนาการไปในทางที่ดีและมีบุคลิกภาพเป็นไปตามที่ต้องการ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ ของการให้บริการปรึกษาแบบกลุ่ม คือ “กระบวนการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

2. วัตถุประสงค์ของการให้บริการปรึกษาแบบกลุ่ม

ทศนีย์ ดันทวิวงศ์ (2544, หน้า 28) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
2. มุ่งสู่การช่วยเหลือให้สมาชิกสามารถช่วยเหลือตนเอง ได้ตัดสินใจ
3. มีเจตคติและพฤติกรรมที่พึงประสงค์
4. สามารถพัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพ และสมวัยของตน

5. สมาชิกแต่ละคนเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์เชิงจิตวิทยากับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มคือเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือให้กำลังใจ ให้การยอมรับอย่างจริงใจต่อกัน โดยตระหนักว่า กำลังใจที่ควรให้แก่อีกกันนั้น มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนากลุ่ม เป็นกำลังเกื้อกูลต่อการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน

วัตถุประสงค์เฉพาะ

เพื่อให้ผู้หญิงที่เข้ารับการปรึกษาในกระบวนการกลุ่มสามารถช่วยให้เขามีความเชื่อในประสบการณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง ได้ตระหนักถึงกระบวนการจัดการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศของตนมีความสามารถในการพัฒนาพฤติกรรมที่กว้างขวางทำให้ทางเลือกในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ของการให้บริการปรึกษาแบบกลุ่ม

ธีรพร สติธธังกูร (2544, หน้า 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มว่า เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อถือไว้วางใจ ความยอมรับ ความนับถือ ความอบอุ่น การสื่อสารต่อกัน และความเข้าใจที่ดี ดังนี้

1. ช่วยเหลือให้สมาชิกได้เผชิญกับสิ่งที่เขาประสบ เรียนรู้ เข้าใจ และมีแนวทางที่จะจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น

2. ช่วยให้สมาชิกได้อภิปรายอย่างเปิดเผยถึงความรู้สึกของแต่ละคน ให้เรียนรู้จักการยอมรับตนเอง สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในการกำหนดเป้าหมายของตน และดำเนินพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์

3. ส่งเสริมให้สมาชิก สามารถปรับตนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ และเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงหรือจัดการกับสภาพแวดล้อม ที่ก่อให้เกิดปัญหากับตนได้

ในการดำเนินการของกลุ่ม หรือการจัดกลุ่มที่ประสบความสำเร็จนั้นไม่เพียงแต่จะขึ้นอยู่กับ การดำเนินการภายในกลุ่มนั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของกลุ่มดังต่อไปนี้อีกด้วย

ขนาดของกลุ่ม

ขนาดของกลุ่มมักประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 3-12 คน แต่จำนวนที่เหมาะสมคือ 5-8 คน ซึ่งจำนวนสมาชิกที่เหมาะสมจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์เพียงพอที่เป็นพลังของกลุ่ม ถ้าสมาชิกมีมากเกินไปก็จะทำให้สมาชิกแต่ละคนมีเวลาน้อยที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงอารมณ์ และความคิดเห็นต่าง ๆ น้อย แต่ถ้าสมาชิกมีน้อยเกินไปจะทำให้เกิดการดำเนินการในรูปแบบของกลุ่มลดลง ปฏิสัมพันธ์ และการเคลื่อนไหวของกลุ่มก็จะลดลงตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม การกำหนดขนาดของกลุ่มจะมีความยืดหยุ่นไปตามความเหมาะสมของการจัดกลุ่ม โดยพิจารณาถึงชนิดของกลุ่ม วัตถุประสงค์ของการจัดกลุ่ม ระยะเวลาของการจัดกลุ่มแต่ละครั้ง ประสบการณ์ของผู้ในกลุ่ม และสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับจากการเข้ากลุ่ม

ระยะเวลา ความถี่ และจำนวนครั้ง

ระยะเวลาในการทำกลุ่ม ขึ้นอยู่กับชนิดและวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่กำหนดไว้ โดยทั่วไประยะเวลาเฉลี่ยประมาณ 1-1 ชั่วโมง 30 นาที ส่วนความถี่ในการให้การปรึกษาแบบกลุ่มควรจัดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ยกเว้นในกลุ่มประเภทเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในระยะเวลาจำกัด สัปดาห์หนึ่งอาจพบมากกว่า 1 ครั้ง หรือในกลุ่มพัฒนาตนเองบางประเภท อาจจะต้องใช้ระยะเวลายาวนานพบปะกันอย่างต่อเนื่องถึง 24 ชั่วโมง หรือมากกว่านั้น ซึ่งเรียกกลุ่มลักษณะนี้ว่ากลุ่มมาราธอน (Marathon Groups)

จำนวนครั้งที่กลุ่มจะพบกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการทำกลุ่ม และธรรมชาติของสมาชิกกลุ่ม แต่โดยทั่วไปกลุ่มจะพบกัน 5-25 ครั้ง แล้วแต่ความเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม การจัดกลุ่มให้มีช่วงเวลา ความถี่ จำนวนครั้งที่เหมาะสมนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ลักษณะของสมาชิก สถานที่ที่ใช้ในการจัดกลุ่ม ลักษณะของปัญหา ดังนั้นผู้จัดกลุ่มจะต้องพิจารณาให้มีความหมาย และสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่น

การจัดสถานที่

การจัดสถานที่รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ภายในกลุ่ม ห้องที่ใช้จัดกลุ่มควรมีขนาดเล็กแต่ก็กว้างพอที่จะทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ควรคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงอย่างเต็มที่ รู้สึกผ่อนคลาย และเป็นอิสระ

4. ลักษณะของกลุ่ม

ธีรพร สติธัญกูร (2544, หน้า 38) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มมักจำแนกตามการเข้าออกของสมาชิกในกลุ่ม และความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันของสมาชิก ดังรายละเอียด ดังนี้

1. การเข้าออกของสมาชิกในกลุ่ม

1.1 กลุ่มปิด (Closed Groups) หมายถึง กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มเดียวกัน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งยุติการเข้ากลุ่ม การจัดกลุ่มแบบปิดนี้จะช่วยให้สมาชิกมีการพัฒนาไปตามลำดับอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเวลาที่กำหนด และสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันได้เร็ว

1.2 กลุ่มเปิด (Open Groups) หมายถึง กลุ่มที่มีการรับสมาชิกใหม่เข้ามาแทนที่สมาชิกที่ออกไปเป็นระยะ ๆ ซึ่งมีสมาชิกใหม่เข้าไปในกลุ่มอาจจัดวางแผนการพัฒนาการและกระบวนการกลุ่มได้ จึงมักใช้ในกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องใช้ความต่อเนื่อง หรือไม่ต้องใช้ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากนัก เช่น กลุ่มเรียนรู้ เป็นต้น แต่ผู้นำกลุ่มต้องให้ความสำคัญกับการแนะนำสมาชิกใหม่ แก่กลุ่ม และเน้นให้สมาชิกใหม่เห็นความสำคัญว่าตัวเขามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบกลุ่ม เช่นเดียวกับสมาชิกคนอื่น ๆ

ซึ่งในทางปฏิบัติ การจัดกลุ่มผู้ป่วยในหน่วยงานจิตเวชมักจะเป็นกลุ่มเปิด เพราะข้อจำกัดที่ว่าผู้ป่วยแต่ละรายจะจำหน่ายจากโรงพยาบาลทั่วไป และมีผู้ป่วยใหม่เข้ามา

2. ความคล้ายและความแตกต่างกันของสมาชิก

2.1 กลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous Groups) เป็นการนำสมาชิกลักษณะเดียวกันมาเข้ากลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ป่วยจิตเวช กลุ่มผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ กลุ่มผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ กลุ่มสมาชิกวัดเดียวกัน กลุ่มสมาชิกเพศเดียวกัน เป็นต้น

2.2 กลุ่ม ที่มีลักษณะแตกต่างกัน (Heterogeneous Groups) คือ การนำสมาชิกหลาย ๆ ลักษณะ หลายวัย หลายโรค หลายอาการ ต่างเพศมาเข้ากลุ่มด้วยกัน

โดยทั่วไปสมาชิกที่เข้ากลุ่มต่างมีพื้นฐานจากการอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป การที่จะจัดกลุ่มให้สมาชิกมีบุคลิกลักษณะเหมือนกันจึงเป็นไปได้ยาก สิ่งที่จะทำได้เพียงแต่จัดกลุ่มให้สมาชิกมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

ข้อดีของกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างกันคือ สภาพกลุ่มเป็นสภาพจำลองที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่า สมาชิกจะเรียนรู้วิธีการสร้างสัมพันธ์กับสมาชิกที่มีภูมิหลังแตกต่างจากตนได้ เช่น อายุต่างกัน อาจมีวุฒิภาวะ และประสบการณ์ต่างกันหรือเพศต่างกัน ทำให้สมาชิกกลุ่มยอมรับความแตกต่างนี้ได้

5. การคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม

ธีรพร สติธองกุล (2544, หน้า 39) ได้กล่าวถึงการคัดเลือกสมาชิกกลุ่มนั้น ผู้จัดกลุ่มควรทำความเข้าใจก่อนถึงแบบแผนการเข้ากลุ่มของสมาชิก สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ผู้ที่สมัครใจ (The Volunteer) จะตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มด้วยความเต็มใจของตนเอง จากข้อมูลที่ได้รับจากเพื่อนที่เคยเข้ากลุ่มแล้ว หรือจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ พวกนี้จะได้รับประโยชน์จากกระบวนการกลุ่มมากกว่าผู้ไม่สมัครใจ ดังนั้นความสำเร็จของกระบวนการกลุ่มก็มีแนวโน้มมากขึ้นถ้ามีสมาชิกประเภทนี้

2. ผู้ที่สมัครใจเทียมถูกบังคับ (The Forced Volunteer) บุคคลประเภทนี้เข้ากลุ่มเพราะได้รับการกระตุ้นคะขอย หรือถูกชี้นำให้เข้ากลุ่ม การเข้ากลุ่มจึงดูเหมือนกับว่ามีความสมัครใจ

ผู้นำกลุ่มควรทำให้สมาชิกเหล่านี้เกิดความมั่นใจว่าการตัดสินใจเข้ากลุ่มนั้นเป็นการตัดสินใจที่ดีที่สุด การบังคับมากเกินไปจะทำให้เขาเสียใจที่จะเข้ากลุ่ม

3. ผู้ที่ถูกบังคับให้เข้าร่วมกลุ่ม (The Forced Participant) ผู้นำกลุ่มต้องใช้เวลาแก่สมาชิกเหล่านี้มาก เพื่อให้เขากลับเปิดเผยตนเอง และได้รับประโยชน์จากกระบวนการกลุ่ม

นอกจากนี้ยังมีหลักทั่ว ๆ ไปของการคัดเลือกสมาชิกต้องมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ในด้านร่างกาย ต้องไม่มีอาการเจ็บป่วยรุนแรง จนทำให้การรับรู้บกพร่อง และไม่สามารถมาร่วมกิจกรรม ในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ เช่นผู้ป่วยหนัก มีสติปัญญาอยู่ในระดับที่จะเรียนรู้ และพัฒนาได้ทางด้านจิตใจ มีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกลุ่ม

6. กระบวนการกลุ่ม (Group Process)

ทศนีย์ ตันทวีวงศ์ (2544, หน้า 50-52) ได้กล่าวถึงการพิจารณากระบวนการกลุ่มตามสภาพความเป็นจริง โดยทางปฏิบัติกระบวนการกลุ่มมิได้แยกออกจากกันเป็นขั้น ๆ อย่างชัดเจน จะมีความเหลื่อมล้ำกัน ของแต่ละขั้นและกระบวนการดังกล่าว จะดำเนินติดต่อกัน ไปอย่างสลับเนื่อง ซึ่งผู้นำกลุ่ม ต้องสังเกตพัฒนาการของกลุ่มว่าเป็นอย่างไร และควรพัฒนาขั้นตอนต่อไปในจังหวะที่เหมาะสม เพื่อใช้เวลาให้มีประโยชน์ต่อสมาชิกมากที่สุด ฉะนั้นเพื่อให้เข้าใจกระบวนการกลุ่มได้ง่ายขึ้นจะขออธิบายในลักษณะของขั้นตอนการทำงานดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้น (Initial Stage) เป็นขั้นตอน การสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิก และสัมพันธภาพ ระหว่างสมาชิกกับผู้นำกลุ่ม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการไว้วางใจกันอย่างแท้จริง เป็นสัมพันธภาพ ที่มีความหมาย มีความอบอุ่นใจ ซึ่งสัมพันธภาพดังกล่าว จะก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย และสมาชิกกล้าที่จะเปิดเผยตนเอง รับรู้ว่ามีคนรัก และห่วงใยเขา ใส่ใจเขาอย่างแท้จริง ในการที่จะช่วยให้ เขามีสุขภาพจิตที่ดี และสามารถเผชิญความยุ่งยากต่าง ๆ ได้

นอกจากการสร้างสัมพันธภาพแล้ว ในขั้นตอนนี้ยังรวมถึงการทำความเข้าใจกับสมาชิกกลุ่มถึงลักษณะ ข้อจำกัด และเป้าหมายของกลุ่ม ตลอดจนการกำหนดระยะเวลาในการเข้าร่วมกลุ่ม ผลที่ได้คือ สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้ถึงทักษะ การสร้างสัมพันธภาพ เข้าใจลักษณะกลุ่ม ข้อจำกัด เป้าหมายและระยะเวลา ในการเข้าร่วมกลุ่ม ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพ อาจเกิดขึ้นได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับทักษะของผู้นำกลุ่ม และการต่อต้านจากสมาชิกกลุ่ม กระบวนการกลุ่มขั้นต่อไป จะไม่เกิดขึ้นหากปราศจาก สัมพันธภาพที่ดี ในขั้นตอนนี้

หน้าที่ที่สำคัญ ของผู้นำกลุ่มในขั้นนี้คือ ช่วยให้ผู้สมาชิก เข้ามามีส่วนร่วมกับกลุ่ม การสำรวจ และทำให้เป้าหมายที่ตนเองต้องการจากการเข้ากลุ่ม กระจำชัดต่อการรับรู้ และเป้าหมายที่มีควรเป็นลักษณะเป้าหมายเชิงพฤติกรรม

2. **ขั้นการทำงาน (The Working Stage)** เป็นขั้นตอนที่สมาชิกพร้อมที่จะเปิดเผยตนเอง และต้องการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาที่ตนเองมี ต้องการแนวทางในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อ แก้ไขปัญหานั้น ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ กลุ่ม เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่จะทำหน้าที่ช่วยเหลือกันอย่างจริงจัง ไม่รู้สึกวิตกกังวลหรือหวั่นไหว ที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดกัน สมาชิกรับรู้ตนเองและมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ในลักษณะ ขณะปัจจุบันมากขึ้น เรียนรู้ที่จะพูดถึงความรู้สึกหรือประสบการณ์ โดยสัมพันธ์กับความเป็น ปัจจุบันสมาชิกเต็มใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์ แบบตรงไปตรงมาต่อกัน สามารถเผชิญหน้าแลกเปลี่ยน ความรู้สึกและความคิดเห็นต่อกันอย่างจริงจัง ไม่เลี่ยงหนีต่อความรู้สึกขัดแย้ง และมีท่าทีเอื้ออาทร ต่อกัน สมาชิกพร้อมที่จะวางแผนการเปลี่ยนแปลงพัฒนาดตนเอง และรับผิดชอบที่จะทำตามแผนนั้น ดังนั้นผู้นำกลุ่ม ควรลดบทบาท การเป็นผู้นำกลุ่มให้น้อยกว่าขั้นเริ่มต้น เพราะในขั้นนี้ สมาชิก เรียนรู้วิธีปฏิสัมพันธ์ ในแนวทางที่เอื้อต่อ การช่วยเหลือกันและกันแล้ว และเพื่อเปิดโอกาสให้ สมาชิกฟังตนเอง และกลุ่มให้มากขึ้นไว้ รับผิดชอบที่จะช่วยเหลือกลุ่มให้พัฒนาได้ตามเป้าหมาย ถ้าผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ต่าง ๆ สำเร็จ และกลุ่มดำเนินการ อย่างมีประสิทธิภาพในขั้นเริ่มต้น และ ขั้นปฏิบัติการนี้ ผู้นำกลุ่มควรทำตนเองให้ผ่อนคลายและให้อิสระแก่กลุ่มที่จะเลือกทิศทางของ กลุ่มให้มากขึ้น

3. **ขั้นปิดกลุ่ม (The Colsing Stage)** ขั้นปิดกลุ่ม เป็นขั้นที่สำคัญที่จำเป็นต้องทำทุก ๆ ครั้งที่ยุติกลุ่ม เพราะเป็นขั้นที่ช่วยให้สมาชิกรวบรวมประสบการณ์ ว่าเขาเรียนรู้อะไรบ้าง จากกลุ่ม และเขายินยอมไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้อย่างไร ในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของเขา ซึ่งถ้าผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มบางคนที่ยัง วาดกลุ่มกำลังจะยุติ มักจะเริ่มทำตัวห่างเหินจากกลุ่มเพื่อจะได้ไม่เผชิญกับ ความรู้สึก ผูกพันและเศร้าเสียใจเมื่อกลุ่มจบสิ้น ผู้นำกลุ่มต้องช่วยให้สมาชิกเผชิญกับขั้นปิดกลุ่ม โดยการเปิดเผยความรู้สึกของตนเอง และรับรู้วิธีการที่ตนเองจะใช้ในเวลาจากกันและเผชิญหน้ากับ การฟังตนเองโดยไม่มีการคอยช่วยเหลือ ให้กำลังใจ รวมทั้งเตรียมตัวที่จะใช้ประสบการณ์ที่เรียนรู้ จากกลุ่มในสภาพเป็นจริง

เอกสารและงานที่วิจัยเกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีสตรีบำบัด

1. ประวัติความเป็นมาทฤษฎีสตรีบำบัด

การบำบัดในสตรีได้ รับการพัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาที่ตอบสนองความท้าทายและ ความต้องการของผู้หญิง (Breabeck & Brown, 1997 cited Corey 2001, p. 334) เริ่มต้นในปี ค.ศ. 1960 จากการเคลื่อนไหวของกลุ่มสตรีที่แสดงความคิดเห็นในเรื่องความไม่พอใจในบทบาท ในหน้าที่ของผู้หญิง กลุ่มชีอาร์ (Consciousness Raising: Group) เป็นกลุ่มเล็ก ๆ มาช่วยเหลือผู้หญิง

คนอื่น ๆ ให้ตระหนักว่าพวกเขาไม่ได้อยู่ตามลำพังอย่างที่ตัวเองคิด จากการพัฒนากลุ่มสตรีของ ทำให้ มีการบริการกลุ่มต่าง ๆ ของผู้หญิงเกิดขึ้น โดยมีความปรารถนาที่จะปรับปรุงสภาพสังคม ให้ดีขึ้น ได้มีการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้หญิงที่ถูกทารุณกรรม ศูนย์ฉุกเฉินสำหรับผู้หญิงที่ถูกข่มขืน และศูนย์ส่งเสริมสภาพสตรี

กลุ่มซ็อร์ (CR Group) เป็นกลุ่มของผู้หญิงที่ตั้งขึ้นมาโดยไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะ เปลี่ยนแปลงลักษณะของจิตบำบัด เป็นกลุ่มที่ตั้งเพื่อความช่วยเหลือตนเองมากกว่า จะเป็น การช่วยเหลือโดยใช้วิชาชีพเป็นที่สงสัยกันว่า วิธีการใดที่จะมีประสิทธิภาพที่สุด สำหรับผู้หญิง ที่จะช่วยเหลือผู้หญิงให้พ้นจากสภาพที่ ถูกบีบบังคับจากรูปแบบ การข่มขืนทางสังคมที่พวกเขา ได้รับมาแต่แรก การบำบัดแต่เดิมนั้นสัมพันธ์ภาพในการรักษา ผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้ที่มีอำนาจ ดังนั้นจิตบำบัดจึงถูกมองว่ายังดำรงไว้ซึ่งสภาพ ได้เสนอให้มีความเท่าเทียมกันในสัมพันธ์ภาพ ระหว่างผู้ให้และผู้รับคำปรึกษา ความเปลี่ยนแปลงในการให้จิตบำบัด เกิดขึ้นเมื่อ นักสตรีบำบัด ได้เข้าโดย ประสบการณ์เปลี่ยนแปลงกลุ่ม ดังกล่าวฝึกทักษะ และหาแนวทางใหม่ ๆ ที่จะทำให้ ชีวิตอยู่ ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยใช้ วิธีการที่แบ่งปัน และให้อำนาจแก่ผู้หญิงเท่า ๆ กัน

แนวทางในการปฏิบัติในหลักการของลัทธิสตรีบำบัด เมื่อหลายคนได้นำมาใช้ในการให้ การบำบัดเป็นรายบุคคล พวกเขามองว่า สัมพันธภาพในการคำปรึกษานั้นจะต้องมีความเท่าเทียมกัน และการที่จะนำความคิดความรู้สึกในใจได้สำนึก เช่น สิ่งที่ทำให้ผู้หญิงมีความสุข หรือการเจ็บป่วย ทางจิตที่เป็นมานาน จะต้องให้ความไว้วางใจ โดยชี้ให้เข้าใจถึงอิทธิพล ของวัฒนธรรมที่ทำลาย และบีบบังคับผู้หญิง หลักการที่เป็นพื้นฐานในทฤษฎีสตรีบำบัด) ก็คือ “บุคคลมีศักยภาพ”

ในทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) ได้แสดงเกี่ยวกับเรื่องของศักดิ์ศรีและธรรมชาติ ของความร่วมมือโดยใช้ประสบการณ์ของผู้หญิงบำบัดได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎี สตรีบำบัด และการใช้จิตบำบัดแบบดั้งเดิม มีข้อเสนอให้มี การปรับระบบทั้งสองอย่างเข้าด้วยกัน ความพยายามเหล่านี้ ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตวิเคราะห์ในสตรี การบำบัดในครอบครัวของ สตรี และการให้คำปรึกษาด้านอาชีพในผู้หญิง

จากปี ค.ศ. 1980 การบำบัดกลุ่มสตรี ได้เริ่มการเปลี่ยนแปลงโดยจะชี้ชัดปัญหาเฉพาะ อย่าง เช่น ภาพลักษณะของคน การทารุณกรรม ความผิดปกติในการกิน การมีเพศสัมพันธ์ระหว่าง หญิงชายที่ร่วมบิดามารดาเดียวกัน และการถูกทารุณกรรมทางเพศ แต่ทว่ารูปแบบในการปฏิบัติ ของสตรีบำบัดยังเป็นการบำบัดรายบุคคลและจะมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวคิดของ ลัทธิสตรีที่มีความเชื่อต่างกัน เช่น ลัทธิสตรีเสรี (Liberal Feminists) มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือ ผู้หญิงแต่ละคนให้ผ่านพ้นข้อจำกัดและการถูกบีบบังคับจากภูมิหลังทางสังคม (Socialization Patterns) มีความเชื่อถึงความแตกต่าง ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ไม่มีปัญหา เนื่องจากมีการเริ่มที่จะ

ไม่มีความลำเอียงในสภาพสังคมแล้ว และจุดมุ่งหมายสำคัญในการบำบัดคือ จะให้อำนาจ มีเกียรติศักดิ์ศรี ความเต็มอิ่มในชีวิต (Self-Fulfillment) และความเท่าเทียมกันแก่ผู้หญิง

ลัทธิสตรีทางวัฒนธรรม (Cultural Feminists) มีความเชื่อว่าการถูกกดขี่เกิดจากสังคมไทยได้ลดอำนาจของผู้หญิงและเน้นถึงความแตกต่างของผู้หญิงกับชาย วัฒนธรรม ความเชื่อที่ถูกกดขี่สตรี ดังนั้น จึงต้องมี การอบรม ร่วมมือและสร้างสัมพันธภาพใหม่ในสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้สังคมมีคุณค่าโดยมีพื้นฐานมาจากความร่วมมือกัน

ลัทธิสตรีเรดิคอล (Radical Feminist) จะมุ่งไปที่ผู้หญิงที่กดขี่ โดยมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม การบำบัด จะเป็นสิ่งที่นำมาใช้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ที่จะเปลี่ยนสัมพันธภาพ ระหว่างเพศ เปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม เพิ่มบทบาททางเพศแก่ผู้หญิง และทำให้เกิดความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง (Self-Determination)

ลัทธิสตรีทางสังคม (Socialist Feminists) ร่วมมือกับลัทธิสตรีเรดิคอล (Radical Feminist) มีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม เน้นที่ความแตกต่าง การถูกกดขี่ และเชื่อว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจะรวมถึงเรื่องของชนชั้น เชื้อชาติ และรูปแบบของการแบ่งแยกอื่น ๆ จุดมุ่งหมายสำคัญของการบำบัดสำหรับลัทธิสตรีนี้คือการเปลี่ยนแปลงสภาพและสัมพันธภาพทางสังคม

เอิร์น (Enns cited in Corey, 2001, p. 346) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของผู้ที่ถือลัทธิสตรี (Feminists) ในอนาคต คือ “ค้นหาสิ่งที่สมดุลระหว่างความพอใจในความแตกต่างของผู้หญิง การค้นพบตัวเอง และการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงสังคม”

ทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) นั้นมีวิวัฒนาการขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีคำถามว่าใครคือผู้ให้คำปรึกษาในสตรี ผู้ให้คำปรึกษาหลายคนทั้งชายและหญิงที่ได้นำหลักการของทฤษฎีนี้มาใช้ซึ่งในทฤษฎีความเชื่อว่า บทบาทหญิง-ชาย (Gender) เป็นแกนในการปฏิบัติของการบำบัด การเข้าใจในปัญหาของผู้รับคำปรึกษาจะต้องนำมุมมองของสภาพสังคมและวัฒนธรรมมาใช้จุดมุ่งหมายสำคัญในการบำบัด คือ การให้อำนาจแก่บุคคลและการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม

2. หลักพื้นฐานของทฤษฎีสตรีบำบัด

หลักการสำคัญที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างผู้หญิงแต่ละคนกับสังคม โดยมีหลักการพื้นฐานดังนี้

1. ผู้ให้คำปรึกษาเชื่อว่า ผู้หญิงมีสภาพด้อย เนื่องจากมีอำนาจด้านการปกครองและเศรษฐกิจน้อยกว่าผู้ชาย สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาในผู้หญิงเป็นเรื่องของสังคมมากกว่า เรื่องของบุคคล

2. ผู้รับคำปรึกษา เรียนรู้ว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่สังคมกำหนดให้พวกเขาและพฤติกรรมเหล่านั้น ไม่ใช่สิ่งที่เขาต้องการปฏิบัติจริง ๆ ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการกีดกันทางเพศ และมีผลต่อการแสดงพฤติกรรม

3. สภาพสังคมต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมที่มีการกีดกันทางเพศลดลง ผู้หญิงจึงต้องไม่สนับสนุนให้มีการกีดกันทางเพศ

4. ผู้หญิงต้องรับผิดชอบชีวิตของ

5. ผู้หญิงต้องทำงานอย่างก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ และมีอิสรภาพทางจิตใจที่มีสัมพันธภาพที่เท่าเทียมทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

6. ผู้หญิงคนอื่นต้องไม่ใช่ศัตรู เพราะผู้หญิงเหล่านั้นจะต้องเป็น แหล่งสำคัญในการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านจิตใจ หลักการที่ช่วยเหลืออยู่ที่มีอำนาจ ในสัมพันธภาพ ของการให้คำปรึกษา

7. อำนาจในสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาจะต้องมีการพบปะกันอย่างเหมาะสม

8. นอกเหนือจากการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้รับคำปรึกษาจะต้องได้รับการส่งเสริมให้มีความมั่นใจในตนเอง มีอิสรภาพ และพัฒนาทักษะเพื่อช่วยเหลือตนเอง

9. ผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา ต้องเขียนสัญญาต่อกันตอนเริ่มต้นรักษาว่าพฤติกรรมใดที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการจะเปลี่ยนแปลง

10. ผู้ให้คำปรึกษาเชื่อว่า ผู้รับคำปรึกษา มีความสามารถเป็นของตนเอง ผู้รับคำปรึกษาต้องไม่รออำนาจของผู้ให้คำปรึกษาผู้ให้คำปรึกษาน้อยที่สุด

11. สิ่งที่มีอำนาจในความแตกต่างระหว่างผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษา คือ ความเชื่อว่า ผู้รับคำปรึกษามีปัญหา และผู้ให้คำปรึกษาไม่มีปัญหา พลังความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา สามารถลดปัญหาโดยใช้การเปิดเผยตนเองที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะพูดว่า “ฉันก็เคยไม่สมหวังเหมือนกัน เมื่อฉันเข้ามารับคำปรึกษา” แสดงให้ผู้รับคำปรึกษาเห็นว่า ผู้ให้คำปรึกษาเป็นคนธรรมดา รู้จักผิดพลาดเหมือนกัน

มีการวิจัยเหตุการณ์ที่ช่วย ให้เกิดความสำเร็จในการใช้ ทฤษฎีสตรีบำบัด ดังตัวอย่างเช่น ผู้รับคำปรึกษาที่ได้รับการบำบัด โดยทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) เป็นเวลาประมาณ 4 เดือน จากรายงานได้แสดงให้เห็นว่า พวกเขาได้รับความพอใจในการปรับปรุงช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษา ซึ่งได้ผลเท่ากับการใช้บำบัดแบบดั้งเดิม ซึ่งใช้ระยะเวลา ในการบำบัดประมาณ 10 เดือน (Johnson, 1976 cited in Corey, 2001, p. 350) ในการศึกษาของคนอื่น ๆ ที่ใช้ทฤษฎี

สตรีบำบัดได้รับการตัดสินว่า มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพทั้ง ในกลุ่มสตรีที่รับการบำบัด และผู้มารับบริการอื่น ๆ ส่วนการบำบัดแบบดั้งเดิมนั้นใน ผู้ได้รับคำปรึกษาที่เป็นสตรี (Feminist) จะมีประสิทธิภาพน้อยกว่าในผู้รับคำปรึกษากลุ่มอื่น ๆ (Nonfeminist)

3. อิทธิพลของผู้หญิงในการบำบัดทางจิต

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนจากผลกระทบของลัทธิสตรี (Feminism) คือมีการพัฒนาให้การบำบัด ในผู้หญิง ขณะที่ผู้ให้คำปรึกษาบางคน ได้นำการบำบัดเฉพาะในสตรีมาใช้กับผู้ชาย (Alan Stone) ประธานสมาคมจิตแพทย์อเมริกา (The American Psychiatric Association) ได้ประกาศว่า “ถ้าไม่สามารถมีการใช้จิตบำบัดใหม่ ๆ สำหรับผู้หญิงแล้ว ก็จะไม่มีความต้องการจิตบำบัดใหม่ ๆ ในผู้ชาย” (Stone, 1984, p. 14 cited in Corey, 2001, p. 351)

วารสารทางด้านจิตวิทยา ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับ เรื่องของเพศในการบำบัดทางจิตของ สมาคมจิตแพทย์อเมริกา (American Psychiatric Association) (1987 cited in Corey, 2001, p. 31) ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการบำบัด สำหรับผู้หญิงได้แนะนำ ถึงข้อระวัง เกี่ยวกับบทบาท หญิง-ชาย ภาษาที่มีอคติทางเพศ การบำบัดที่ไม่เหมาะสมของ ผู้หญิง และผู้ชายและความสัมพันธ์ ที่ถือประโยชน์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา

ในการอภิปรายถึงทางเลือก ในการให้คำปรึกษา จะต้องระลึกไว้เสมอว่า เป้าหมายสูงสุด ก็คือ ผู้หญิงที่ได้รับคำปรึกษาจะต้องเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดี คอลเลียต (Collier, 1982 cited in Corey, 2001, p. 31) ได้บรรยายถึงลักษณะของผู้หญิงที่มีสุขภาพจิตดีดังนี้

1. ผู้หญิงจะต้องรู้คุณค่าของตนเองในฐานะที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล แทนที่จะลดค่าว่าตนเองเป็นเพียงแค่ผู้หญิง
2. ผู้หญิงมีความสุขในพลังความสามารถ ด้านอารมณ์ของเธอและมีความเป็นตัวของตัวเอง แสดงอำนาจเหล่านี้ ด้วยความร่าเริงสนุกสนานและมีพลัง
3. ผู้หญิงต้องไม่ทำให้ตนเองเป็นผู้รับอนุเคราะห์ ไม่ยอมและไม่แสดงว่าตนเป็นผู้รับเคราะห์ต่อไป
4. ผู้หญิงต้องมองเห็นในความแตกต่างมากเท่ากับความคล้ายคลึง อาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะที่หลากหลายของตัวเธอและคนอื่น
5. ผู้หญิงนำตนเองก้าวไปพร้อมกับความจริง และมองดูสิ่งต่าง ๆ ด้วยสภาพที่เป็นจริง
6. ในการเลือกแบบการให้สัมพันธภาพอย่างลึกซึ้งกับบุคคลอื่นและการเข้าร่วมในสังคม ผู้หญิงสามารถผสมผสานระหว่างความเป็นตัวของตัวเองและความรู้สึกพึ่งพาภายใน
7. ผู้หญิงมีอารมณ์และสังคมที่มั่นคง มีเศรษฐกิจที่พอเพียงกับตนเอง เพื่อที่จะอยู่ได้ด้วยตนเอง ก่อนที่จะไปแสวงหาความพึ่งพาคนอื่น

8. ผู้หญิงเลือกแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตนเองและสถานการณ์ บางครั้งเธอกังวลใจที่แสดงพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับความเป็น ผู้หญิงซึ่งเป็นการกระทำที่เธอจะทำพฤติกรรมนั้น และได้พยายามจัดการกับความเสียด่าง ๆ โดยไม่เน้นที่ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวที่มีมากขึ้น

4. กระบวนการในการให้คำปรึกษา

เป้าหมายในการให้คำปรึกษา เป้าหมายขั้นต้นในทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) คือ การเปลี่ยนแปลง (Transformation) ทั้งผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน และสังคมทั้งหมด ในระดับบุคคลซึ่งทฤษฎีดังกล่าวได้นำมาช่วยเหลือทั้งหญิงและชาย ให้มีความสำนึกเรียกร้องและรวบรวมอำนาจของตน ดังนั้น การให้อำนาจ หมายถึง การที่ผู้รับคำปรึกษามีเสรีภาพ ไม่ถูกบีบบังคับจากบทบาทหน้าที่ทางเพศที่รูปแบบของสังคมเป็นตัวบ่งชี้ และผู้รับคำปรึกษาสามารถขยายทางเลือกในความคิดเห็น และแนวทางในการดำเนินชีวิต ผู้ให้คำปรึกษา จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักพึ่งพาซึ่งกันและกัน เข้มแข็ง มีความยืดหยุ่น และมีความไว้วางใจต่อทั้งตนเองและผู้อื่น

ทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) มีจุดมุ่งหมายที่ ระดับจิตสำนึกของสตรี (Feminist Consciousness) ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สังคม โดยอาศัยสัมพันธภาพที่พึ่งพา ร่วมมือ และสนับสนุนในการบำบัดสตรีได้ทำงาน เพื่อช่วยให้ผู้หญิงและผู้ชายได้รู้ว่าทำอะไรจึงจะสามารถค้นพบตัวเอง และจากอิทธิพลของ ความคาดหวัง ในบทบาททางเพศ พวกเขาจะปฏิบัติอย่างไร ในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ไวเรลและรีเนอร์ (Worell & Renner, 1992 cited in Corey, 2001, p. 353) นักสตรีบำบัดได้เสนอแนวทางให้ความช่วยเหลือผู้รับการบำบัด ดังนี้

1. ช่วยให้พวกเขาตระหนักถึงกระบวนการจัดเถลาทางสังคม (Socialization) ที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศของตน
2. ทำให้พวกเขามีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม และพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่กว้างขวาง ซึ่งจะทำให้มีทางเลือกในการปฏิบัติได้มากขึ้น
3. ในเรื่องของการแบ่งแยกเพศ และความเชื่อของสังคมในเรื่องการกดขี่ จะต้องสนับสนุนทำความเข้าใจให้พวกเขาคัดค้านในสิ่งเหล่านั้น
4. ผู้รับคำปรึกษาสามารถเล็งเห็นคุณค่าของความสัมพันธ์ของผู้หญิง (Female Related)
5. ช่วยให้ผู้หญิงสามารถดูแลตนเองได้
6. ช่วยเหลือให้ผู้หญิงยอมรับ ชอบรูปร่าง และร่างกายของตนเอง

บทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา

นักสตรีบำบัด (Feminist Therapists) ยึดมั่นในความเชื่อที่มีแนวทางเดียวกันกับผู้ให้คำปรึกษาแบบมนุษยนิยม หรือยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยมีความเชื่อมั่นในความสามารถของ

ผู้รับคำปรึกษา สัมพันธภาพในการให้คำปรึกษาจะต้องมีความเท่าเทียมกัน มีจุดมุ่งหมายที่จะให้อำนาจแก่ผู้รับคำปรึกษาดัดนิสัย ในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง มากกว่าที่จะถูกควบคุมโดยปัจจัยภายนอกและสังคม จะให้ความนับถือ ยอมรับและเข้าใจความรู้สึกและประสบการณ์ของผู้รับการบำบัด

ทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) มีพื้นฐานมาจากข้อคิดเห็นทางปรัชญา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้คำแนะนำในทฤษฎีได้หลากหลาย ผู้ให้คำปรึกษาอาจเปลี่ยนรูปแบบบางอย่างของการบำบัดแบบจิตวิเคราะห์ แบบเกสตัลท์ (Gestalt) และแบบพฤติกรรมปัญญานิยม (Cognitive Behavior Therapy) มาใช้ในการบำบัดบทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาจะเปลี่ยนไป ขึ้นอยู่กับว่า ได้นำทฤษฎีใดขึ้นมาใช้ร่วมกับหลักการ และแนวคิดของกลุ่มสตรี (Feminist)

แม้ว่าทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) ได้วิจารณ์ จิตวิเคราะห์เป็นแนวคิดที่มีการแบ่งแยกทางเพศ แต่ก็มีมุมมองว่าหลักการ ดังกล่าวสามารถนำมาใช้ให้คำปรึกษาผู้หญิงได้ในเรื่องของปมอติปัส อาจทำให้เข้าใจผู้รับคำปรึกษาในเรื่องการเลียนแบบทางเพศ และการที่ผู้ชายมีอำนาจ เหมือนว่าในสังคมการบำบัดอาจมีการพิจารณาอำนาจ ของจิตได้สำนึก และบทบาทหน้าที่ของแม่และบุตรสาว ที่จะทำให้เกิดเห็นว่าทำไมบทบาททางเพศจึงฝังลึก และยากที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยน

ประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษา

ผู้รับคำปรึกษาจะมีส่วนร่วมในกระบวนการให้คำปรึกษาดด้วยตนเอง ถ้ายังมีความรู้สึกต้องการพึ่งพาผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาจะต้องเล่าเรื่องราว และประสบการณ์ของตน โดยอาจจะขอคำแนะนำจากผู้ให้คำปรึกษา แต่ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องไม่ปฏิบัติตน เป็นผู้รอบรู้หรือทำตนเหนือกว่า เพื่อที่ผู้รับคำปรึกษา จะได้มีความมั่นใจในความสามารถของตน

นักสตรีบำบัด (Feminist Therapist) จะร่วมกับผู้รับคำปรึกษาพยายามศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการกดขี่ทางเพศ และการวิเคราะห์ภาพพจน์ทางเพศ เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา มีสติมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เมื่อผู้รับให้คำปรึกษา มีความรู้สึกที่ตนเอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้หญิงคนอื่น ๆ และเชื่อว่าตนเองไม่ได้อยู่เพียงลำพัง และทราบถึงแนวทาง ที่ตนเองเคยถูกจำกัด ก็จะทำให้เกิดการพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเองขึ้น สามารถคิดสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีจุดมุ่งหมายและความมุ่งมั่นปรารถนา และเริ่มนำบทบาทใหม่ ๆ มาใช้ในชีวิต รวมถึงการมีสัมพันธภาพ กับบุคคลอื่นก็จะมีผลเท่าเทียมกัน เมื่อมีความต้องการสิ่งใด ก็เริ่มกล้ายืนยันความคิดเห็นของตน อาจทำให้สามารถออกจากขั้นตอนของการให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคล ไปสู่ระบบสนับสนุนของผู้หญิง และอาจเข้าร่วมกลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองของผู้หญิง (Woman's Self Help Group) มีส่วนร่วมที่จะทำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมต่อไป

นักสตรีบำบัด ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องให้คำปรึกษา ได้เฉพาะในผู้หญิง แต่สามารถให้การบำบัดผู้ชาย คู่สมรส ครอบครัวและเด็กด้วย ประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาผู้ชายจะมีแนวทางที่ขนานกันกับในผู้หญิงสัมพันธภาพ ในการให้คำปรึกษาก็คือ การเป็นเพื่อนคู่คิด และผู้รับคำปรึกษาจะต้องมีความรู้ ที่จะตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองต้องการ โดยจะต้องค้นหาแนวทางที่ได้เคยถูกจำกัดจากบทบาททางเพศ ที่เกิดจากการขัดเกลา ทางสังคม อารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความโสโครเศร้า ความไม่แน่ใจ ความเห็นอกเห็นใจ เขาก็จะได้เรียนรู้ที่จะแสดงอารมณ์เหล่านั้นออกมาในแต่ละขั้นตอนของการบำบัด เมื่อสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน จะพบว่าสัมพันธภาพในภาพครอบครัวสังคม และที่ทำงานจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษาในทฤษฎีนี้ จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง รวมถึงความต้องการของผู้รับคำปรึกษาและคำแนะนำบางอย่างของผู้ให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่เรื่องที่ทำให้ผู้รับคำปรึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องในการบำบัด มีดังนี้

1. เพื่อค้นหาความวิตกกังวลและการป้องกันตนเอง
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจอำนาจและการควบคุมตนเอง
3. เพื่อพิจารณาว่าแรงกระตุ้นภายนอกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
4. เพื่อพัฒนาให้มีเอกลักษณ์แห่งตน
5. เพื่อเรียนรู้ที่จะยอมรับความรับผิดชอบที่เหมาะสม
6. เพื่อพิจารณาการวิจารณ์เกี่ยวกับความคาดหวังและการบังคับทางสังคม
7. เพื่อค้นหาคุณค่าแห่งตน
8. ทำให้เห็นจุดมุ่งหมายในชีวิต

จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ของ ทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) คือ การให้อำนาจ (Empowerment) รวมทั้งให้ผู้รับคำปรึกษา มีความรู้สึกที่ยอมรับตนเอง (Self Acceptance) ความมั่นใจในตนเอง (Self Confidence) และความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ (Self-Actualization) โรเวลและรีเนอร์ (Worell & Renner, 1992 cited in Corey, 2001, p. 358) ได้กล่าวว่าให้ผู้รับคำปรึกษาจะตอบสนองความต้องการของตน โดยใช้แนวทางใหม่ การร่วมแบ่งปันอำนาจกัน และช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถตัดสินใจ และหาแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแนวทาง และเปลี่ยนสัมพันธภาพระหว่างบุคคลนั้น จะต้องเป็นสิ่งที่ยอมรับด้วยตนเอง

สัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา

สัมพันธภาพ ในการให้คำปรึกษานั้นมีพื้นฐานมาจากการให้อำนาจและความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ให้คำปรึกษา และผู้รับคำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapist) จะทำให้เกิดสัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันอย่างแท้จริงดังนี้

ประการแรก ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่ทำบทบาทเป็นผู้รอบรู้ และอยู่เหนือผู้รับคำปรึกษา ไม่วินิจฉัยหรือแปลความหมายโดยไม่จำเป็น การเปิดเผยตนเองของ ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยลดอำนาจที่แตกต่างกัน และช่วยให้เกิดเอกลักษณ์แห่งตน ในบทบาทของผู้หญิง

ประการที่สอง ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารับผิดชอบชีวิตของตนเองให้อำนาจและนับถือในประสบการณ์ของผู้รับคำปรึกษา

ประการที่สาม การค้นหา ในสัมพันธภาพของการให้คำปรึกษา จะต้องมีบทบาทร่วมกัน เมื่อใช้เทคนิคใด ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องอธิบายเหตุผลที่จะเกิดขึ้น อย่างชัดเจน และต้องยอมรับการตัดสินใจของผู้รับคำปรึกษาที่จะเลือกหรือไม่เลือกวิธีการปฏิบัตินั้น บางคนได้ใช้การทำสัญญาต่อกันอย่างเปิดเผยแทนที่จะปกปิดไว้

เทคนิคและยุทธวิธี

นักสตรีบำบัดได้พัฒนาเทคนิคหลาย ๆ อย่างรวมกันทั้งได้นำวิธีการแบบดั้งเดิมมาปรับใช้ในรูปแบบทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) เทคนิค ที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ คือ การยกระดับสติสัมปชัญญะ (Consciousness Raising) ซึ่งช่วยให้ผู้หญิงเห็นความแตกต่างระหว่างอะไรคือ 'ความคิดในสิ่งที่สังคมยอมรับ และอะไร คือความเป็นตัวเอง ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้หญิง

การวิเคราะห์บทบาททางเพศ (Gender-Role Analysis) เทคนิคนี้ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจถึงผลกระทบของความหวังในบทบาททางเพศของตน ทำอย่างไรให้ผู้รับคำปรึกษาวางแผนวิธีการที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตัวเอง

การแทรกแซงบทบาททางเพศ (Gender-Role Intervention) การใช้เทคนิคนี้นักจิตวิทยาจะต้องตอบสนองต่อความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาที่ถูกแทนที่ผู้ให้คำปรึกษาต้องตอบสนองด้วยการแทนที่ในบทบาททางสังคมที่คาดหวังต่อผู้หญิง ให้เชื่อมโยงกับปัญหาทางสังคมที่ผลกระทบต่อปัญหาของผู้รับคำปรึกษา

การเพิ่มศักยภาพในการวิเคราะห์และการแทรกแซงบทบาททางเพศ (Power Analysis and Power Intervention) เทคนิคนี้มีความคล้ายคลึงกับการวิเคราะห์และช่วยให้เกิดความคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศ เป็นการให้อำนาจเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถคิดหาแนวทางในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ของบุคคลด้วยตนเองแทนที่จะรอรับการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่อยู่ภายนอกเพิ่มความมั่นใจ

วรรณกรรมบำบัด (Bibliotherapy) เทคนิคนี้เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในสตรีบำบัด ผู้ให้คำปรึกษาได้อธิบายถึงหนังสือหลายเล่มที่เขียนถึงผลจากการที่สังคมได้ให้ความสำคัญ สิ่งที่จะนำมาใช้ในวรรณกรรมบำบัด ได้แก่ หนังสือวิชาการต่าง ๆ คำราจิตวิทยาและการให้คำปรึกษา

วิทัศน์ทางการศึกษาและภาพยนตร์ รวมถึงนวนิยายซึ่งอาจเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจในการนำเอา
อภิปรายใน Session ของการบำบัด ดังนั้นการมอบหมายให้ผู้รับคำปรึกษาอ่านหนังสือทำให้เขา
เรียนรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของภาพพจน์บทบาททางเพศ การส่งเสริมการแบ่งแยกทางเพศอำนาจที่
แตกต่างกันระหว่างชาย หญิง และความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ จากการอ่านเธอสามารถเรียนรู้
และมีทักษะในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้

การเปิดเผยตัวเอง (Self – Disclosure) การเปิดเผยตัวเองของผู้ให้คำปรึกษาไม่ใช่เพียง
แต่การช่วยค้นหา ความจริงในกระบวนการบำบัดเท่านั้น แต่ยังเป็นการทำให้สัมพันธภาพใน
การบำบัดมีความเท่าเทียมกัน

การฝึกการแสดงออกที่เหมาะสม (Assertiveness Training) เทคนิคนี้จะช่วยให้ผู้หญิง
ได้ตระหนักถึงสิ่งที่ถูกต้องในความสัมพันธ์ของบุคคล ภาพพจน์บทบาททางเพศ การเปลี่ยนแปลง
ความเชื่อที่ผิด และการสนับสนุนให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันของเรา สิ่งที่สำคัญก็คือ
การสอนและส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่กล้ายืนยันทะเยอตน ซึ่งจะต้องทำให้เหมาะสมกับ
วัฒนธรรมของผู้รับคำปรึกษาแต่ละคน การเริ่มที่จะทำให้เกิดความกล้ายืนยันทะเยอตน
ก็คือ จะต้องไม่ใช่คำสั่ง และในบางสถานการณ์ผู้รับคำปรึกษาอาจจะเลือกที่จะไม่แสดงการยืนยันทะเยอตน
ความเห็นของตน

การปรับกรอบแนวคิดและการถูกตีตรา (Reframing and Relabeling) คล้ายกับ
วรรณกรรมบำบัด การเปิดเผยตัวเองของผู้ให้คำปรึกษาและการกล้ายืนยันทะเยอตน
การปรับกรอบแนวคิดไม่ได้รวมอยู่ในการปรับกรอบแนวคิดในสตรีบำบัดแต่การปรับกรอบแนวคิด
(Reframing) หมายถึง การเปลี่ยนจากการกล่าวโทษผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ (Blaming the Victim)
ไปเป็นการพิจารณาองค์ประกอบของสังคมสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้รับคำปรึกษามากกว่า
เป็นเรื่ององค์ประกอบภายในจิตใจ

การเปลี่ยนแปลงการถูกตีตรา (Relabeling) ช่วยให้เกิดความคิดที่จะเปลี่ยนแปลง
การถูกตรา (Label) หรือการประเมินลักษณะพฤติกรรม ของผู้รับคำปรึกษาสามารถเปลี่ยนแปลง
การถูกตีตรา โดยให้ความสำคัญกับตัวเองและอาจจะถูกตีตราอีกถ้ายังมีความกังวลเกี่ยวกับ
พฤติกรรม

การทำงานเป็นกลุ่ม (Group Work) เป็นส่วนที่สำคัญในการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล
กลุ่มของผู้หญิงรวมถึง กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเอง (Self-Help Group) และกลุ่มให้การสนับสนุน
(Advocacy Group) ช่วยให้ผู้หญิงเห็นว่าประสบการณ์ของตนเกี่ยวพันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
กับผู้หญิงอื่น ๆ ผู้ให้คำปรึกษาได้อภิปรายถึงความเป็นไปได้ที่จะให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าร่วมกลุ่มให้
การสนับสนุนผู้หญิงจากการเข้ากลุ่มทำให้มีโอกาสค้นพบว่าไม่อยู่เพียงลำพัง คนอื่นสามารถที่จะ

แบ่งปันความรู้สึก และช่วยสนับสนุนได้ และผู้รับคำปรึกษาเองก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้คนอื่น ๆ เข้าร่วมในกระบวนการรักษา

บทบาททางสังคม (Social Action) ผู้รับคำปรึกษาอาจตัดสินใจที่เข้าร่วมในองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของสังคม (Sociatal Stereotypes) เกี่ยวกับความสามารถในด้านกิจกรรมทางสังคมและทำให้รู้สึกว่ามีอำนาจมากขึ้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

กอร์ดอน (Gordon, 1981) ได้ศึกษาถึงประสบการณ์ของผู้หญิงในการบำบัด (Feminist Therapy) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจการรับรู้ด้านประสบการณ์ ลักษณะเฉพาะของการบำบัดเกี่ยวกับความเป็นหญิง และเพื่ออธิบายลักษณะของประชากร และลักษณะส่วนตัวของผู้หญิงที่มีผลต่อการบำบัด วิธีการและขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากผู้ป่วยหญิงจากกลุ่มที่มารับคำปรึกษาจำนวน 93 คน ในเมืองแอตแลนต้า ตัวอย่างแต่ละคนจะได้รับการดูแลจากผู้ให้คำปรึกษาในอัตราส่วน 1: 10 คน ผู้ให้คำปรึกษา จะให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 96 คน เข้าไปยินยอม และทำแบบสอบถามในช่วงที่เก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่าง 95 คน ตกใจที่จะเข้าร่วมการศึกษา และแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มีจำนวน 93 ชุด

ผลของการศึกษาพบว่า ผู้หญิงที่เข้าร่วมศึกษาวิจัยเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง มีความสามารถทางด้านการเมือง มีความเป็นอิสระเสรีภาพ และมีการจำแนกการเคลื่อนไหวของสตรี ส่วนมากได้รับการให้คำปรึกษามาก่อน และมีประสบการณ์ ด้านความขัดแย้งสัมพันธ์ทางระหว่างบุคคลซึ่งได้เลือกการบำบัดด้วยวิธีนี้ เพราะต้องการรับบริการจิตวิทยา เฉพาะที่เป็นเกี่ยวกับประเด็นของผู้หญิง อย่างไรก็ตามผลที่ได้จากการวิจัยมันตรงข้าม เพราะไม่ได้เป็นตัวแทนของผู้หญิงทั้งหมด ความเชื่อมั่นจาก 4 ใน 6 กลุ่ม ของแบบสอบถามสามารถยอมรับได้ในทางสถิติ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ ส่วนมากไม่ใช่กลุ่มที่ยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม แต่เป็นกลุ่มผู้หญิงที่ทันสมัย มีคุณค่าทางสังคมทางการเมือง ซึ่งมีอิทธิพลต่อ การให้คำปรึกษา ซึ่งการศึกษานี้เป็นการบำบัดที่มีคุณค่าสำหรับผู้หญิงบางคน และการบำบัดนี้ อาจเป็นทางเลือกในการให้บริการทางด้านจิตวิทยา

วลิปเปิล (Whipple, 2000) ได้ศึกษาความหมายของการเป็นนักสตรีบำบัดครอบครัว พบว่าผลของการศึกษานี้ อธิบายถึงคุณสมบัติในการสัมภาษณ์เชิงลึก ของผู้หญิงที่แสดงตัวเป็นนักสตรีบำบัดครอบครัว (Feminist Family Therapist) ซึ่งรวมบทสรุปของเนื้อหาในการแสดงตัวว่าเป็นนักบำบัดนี้ไว้ 3 คำถาม ได้แก่ คุณกลายมาเป็นนักบำบัดนี้ได้อย่างไร คุณทำงานด้านนักสตรีบำบัดครอบครัวอย่างไร และอะไรคือความหมายของนักสตรีบำบัดครอบครัว โดยมีแบบแผนอยู่ 4 ขั้นที่นักสตรีบำบัดครอบครัว ในการพัฒนาเอกลักษณ์ ซึ่งแสดงได้จากแบบจำลอง

ได้แก่ การพัฒนาทางใจหวพรส่วนบุคคล ในการแสดงตนเป็นนักสตรีบำบัด ความมีสติในการกีดกันทางเพศในหลักการของครอบครัวบำบัด คุณค่าของนักครอบครัวบำบัด ในการให้การบำบัด และการแสดงตนอย่างผู้ชำนาญส่วนบุคคล ในแบบจำลองประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ การสนับสนุนในการไม่ยึดอาวโสระหว่างลูกค้ำกับผู้ให้การบำบัด หัวข้อการให้การบำบัด เรื่องเพศ การส่งเสริมสัมพันธภาพในครอบครัว การยืนยันของผู้หญิง และพลังของผู้รับการบำบัด ที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงและสนับสนุน และได้เสนอแนะถึงความจำเป็นในการเพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีสติ เกี่ยวกับความมีสติในการให้การบำบัดเรื่อง การกีดกันทางเพศ

มารีเชค (Marecek, 1996) ได้ศึกษาถึงเรื่องช่องว่างในความเป็นตัวของเราในสตรีบำบัด (A Room of One's OWN: Power and Agency in Feminist Therapy พบว่าทฤษฎีสตรีบำบัด (Feminist Therapy) เกิดจากนักกิจกรรมบำบัดที่มีความขัดแย้งในธรรมเนียม ปฏิบัติในจิตบำบัด การบำบัดนี้เป็นการให้คำจำกัดความเป็นผู้หญิงกลุ่มที่มีความประสงค์ จะปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระ และเป็นการเข้าทางเพื่อน ๆ ซึ่งเป็นการทดสอบ เชื่อมโยงระหว่างปัญหาของผู้ป่วย และระบบที่สามารถเลือกปฏิบัติได้ ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง 20 ราย โดยการสัมภาษณ์เพื่อจะสำรวจ ถึงวิธีการในการปฏิบัติจิตบำบัด ปฏิกริยาตอบสนองได้อธิบายถึงความหมายของลักษณะ การปฏิบัติของสัมพันธ์กับ ความเมตตา ความสงสาร ความเคารพ นับถือธรรมชาติของปฏิกริยา ผู้มารับคำปรึกษาสตรีบำบัด จะต้องมีการพัฒนาการจากวิชาการภายนอก และจะต้องมีผลงานจากการศึกษาแยกแยะของนักปฏิบัติ และจากการอภิปรายร่วมกัน การอภิปรายถึงปัญหาในกลุ่มคือ เรื่องเพศศึกษาพื้นฐาน ทฤษฎีสัมพันธภาพและความสัมพันธ์กับเรื่องศีลธรรม รวมถึงคุณค่าของนักสตรีบำบัด ถ้าจะพูดให้ถูกแล้ว มุมมองของนักสตรีบำบัด คือ การผสมผสานระหว่างอุดมคติ ของนักสตรีบำบัด กับการรักษาทางจิตบำบัด รวมทั้งปฏิกริยาตอบสนองของนักสตรีบำบัด ปฏิกริยานี้จะเป็นแนวทางในการสร้างเป้าหมายส่วนบุคคลอย่างเป็นจริงมากกว่าเป็นเพียงการทำทนาย

แลมเบิร์ต (Lambert, 1997) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินการบำบัดสตรีของนักบำบัด (Feminist Assessment) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการทดสอบ ความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนวิสัย ของนักสตรีบำบัด ในเรื่องของการเข้าใจในการประเมิน เกี่ยวกับระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ในสมาคมอเมริกัน แนวคิดที่ใช้สำหรับการศึกษานี้พื้นฐาน ในระดับสูงของการประเมินในภาคปฏิบัติ ของการเรียนรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับ การเห็นคุณค่าของตนเอง และอิทธิพลทางวัฒนธรรมของสถาบัน ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของสถาบันเกี่ยวกับระดับการศึกษาขั้นสูง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับหลักการของนักสตรีบำบัด เพื่อประเมินกิจกรรมของนักสตรีบำบัด ประกอบกับความเข้าใจในพลังอำนาจการเมืองและแนวคิดของทฤษฎีสตรีบำบัด สามารถถ่ายทอดได้เท่า ๆ กับการให้คำปรึกษาภาคปฏิบัติของนักสตรีบำบัด

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังในชีวิต

1. ความหมายของความคาดหวังและความคาดหวังในชีวิต

ความคาดหวังมีความหมายที่ใกล้เคียงอยู่หลายคำ เช่น คำว่า ความมุ่งหวัง จุดมุ่งหมาย ความหวัง ความต้องการ ความปรารถนา ความใฝ่ฝัน ในบางครั้งเราใช้คำเหล่านี้ในความหมายเดียวกัน หรือใกล้เคียง ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของความคาดหวังไว้หลายท่าน ดังนี้

ประเทิน มหาจันทร์ (2521, หน้า 24) ได้กล่าวถึงความคาดหวังในความหมายเดียวกับ “ความมุ่งหวัง” ว่าหมายถึง ปณิธานหรือความมุ่งหวังในชีวิตและความเป็นอยู่ในอนาคต ซึ่งเขายืนยันว่าจะได้บรรลุ

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523, หน้า 92) ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ คาดคะเนว่าตนเองน่าจะทำอะไรได้เพียงใดนับเป็นการคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้จริงจากการกระทำของตนเอง

สุนีย์ ชีรดากร (2525 อ้างถึงใน อาทร บัวสมบุญ, 2538) ให้ความหมายของ “ความคาดหวัง” ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของคนว่า ความคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้น เป็นสิ่งที่เราเคยประสบการณืเดิมมาก่อน ในชีวิตจริงของคนเรานั้นสิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ มักจะไม่ตรงกันเสมอไป ช่องว่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังไว้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ มักเรียกว่า “Discrepancy” Discrepancy จะเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้คนเกิดการตื่นตัวได้

สุรางค์ จันทร์เอม (2525, หน้า 54-55) ได้ให้ความหมายของ ความคาดหวังไว้ว่า ความคาดหวัง (Expectation) คือ ความเชื่อว่าสิ่งใดที่น่าจะเกิดขึ้นและสิ่งใดบ้างน่าจะไม่มีเกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นได้ถูกต้องหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคล เช่น บุคคลเคยมีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันกับประสบการณ์ใหม่ก็อาจทำการคาดหวังได้ไม่พลาดเกินไป หรืออาจจะคาดหวังได้ถูกต้อง บุคคลที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อนในสิ่งใดมัก จะไม่มีการคาดหวังในสิ่งนั้น หรือหากมีการคาดหวังก็มัก ไม่เกิดขึ้นจริงตรงตามที่คาดหวังไว้ ความคาดหวังที่ประสบความสำเร็จช่วยให้บุคคลมีทัศนคติต่อตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

สิริวรรณ อิศวกุล (2528, หน้า 13) ได้สรุปความหมายของความคาดหวังว่าเป็นการคิดล่วงหน้าไว้ก่อน ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามที่คิดไว้

กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539, หน้า 18) ให้ความหมายของความคาดหวังว่าเป็นเจตคติหรือแรงจูงใจที่บุคคลมีต่อผลของการกระทำที่ตนตั้งจุดมุ่งหมายไว้

จิณณกร พรพานูวิชัย (2540, หน้า 6) อธิบายว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น การรับรู้ การตีความ หรือการคาดการณ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ยังไม่เกิดขึ้นของบุคคล

อื่นที่คาดหวังในบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนเองต้องการหรือคาดหวังเอาไว้

สมลักษณ์ เพชรช่วย (2540, หน้า 12) ได้สรุปความคาดหวังไว้ว่า การที่บุคคลจะกำหนดความคาดหวังของตนนั้นต้องประเมินความเป็นไปได้ด้วยทั้งนี้ เพราะความคาดหวังเป็นความรู้สึกนึกคิด และการคาดการณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยสิ่งนั้น ๆ อาจจะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมก็ได้ ความรู้สึกนึกคิด หรือการคาดการณ์นั้น จะมีลักษณะเป็นการประเมินค่าโดยมาตรฐานของตนเองเป็นเครื่องวัด การคาดการณ์ของแต่ละบุคคลแม้จะเป็นการให้ต่อสิ่งนั้นเป็นรูปธรรม หรือนามธรรมชนิดเดียวกัน ก็อาจจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ประสบการณ์ ความสนใจและการเห็นคุณค่า ความสำเร็จของสิ่งนั้น ๆ

วิทเทเคอร์ (Whittaker, 1965, p. 635) ให้ความหมายของความคาดหวังว่า หมายถึง เป้าประสงค์ที่บุคคลตั้งไว้สำหรับตนเอง และเป็นสิ่งที่เขาจะพยายามทำให้สำเร็จ

การที่บุคคลจะทุ่มเท ความพยายามในการทำงานมากน้อยแค่ไหน จึงขึ้นอยู่กับปัจจุบัน 2 อย่าง คือ ระดับความเข้มข้นของความต้องการรางวัลนั้น และความคาดหวัง ของบุคคลนั้นเองที่จะมองว่ามีความเป็นไปได้ มากน้อยเพียงไร ในการได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งนั้น ๆ ถ้าเห็นว่ารางวัลที่จะได้จากความพยายามนั้นมีคุณค่ากับตนเอง และเป็นไปได้สูง บุคคลก็จะทุ่มเทความสามารถให้มากขึ้น แต่ถ้าคิดว่าความเป็นได้ มีน้อยหรือรางวัลที่จะได้มีค่าน้อยก็จะไม่พยายาม เพราะคิดว่ามีความเป็นไปได้น้อยหรือรางวัลที่จะได้น้อยก็จะไม่พยายาม เพราะคิดว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า

จากความหมายของความคาดหวังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจสรุปความคาดหวังที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ว่า หมายถึง ความต้องการที่จะเป็น ที่จะทำหรือที่จะได้มา ต่อเป้าหมายในสิ่งที่ตนต้องการในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นอนาคตอันใกล้หรืออนาคตที่ไกลออกไป โดยคาดคะเนให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความชอบ หรือความพอใจของตนเอง

2. ลักษณะความคาดหวังในอนาคต

แบนดูรา (Bandura, 1977, pp. 84-85) ได้เสนอลักษณะความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถบุคคลเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 เกี่ยวกับปริมาณของความคาดหวัง (Magnitude) กล่าวคือ ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมหนึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล หรือแตกต่างกันไปในบุคคลเดียวกัน เมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน เป็นการคาดหวังของบุคคลว่าตนจะทำงานสำเร็จถึงระดับใด เมื่อถูกเสนองานที่มีระดับความยากง่ายแตกต่างกัน

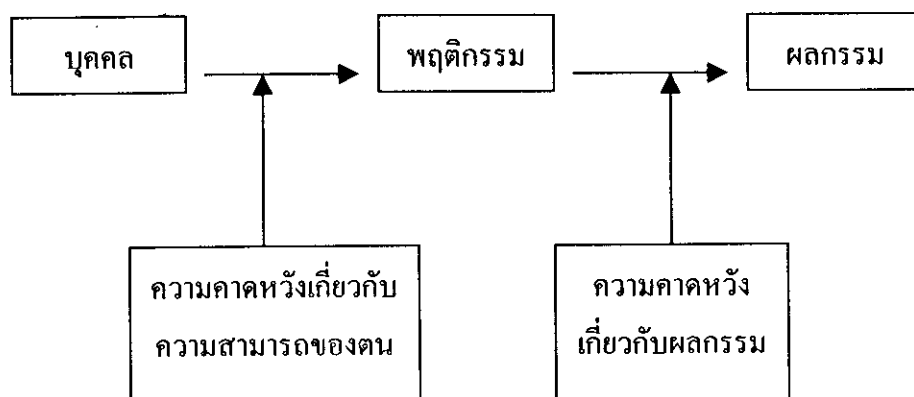
มิติที่ 2 เกี่ยวกับการเผยแพร่ขยาย (Generality) ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของคน อาจจะเผยแพร่จากสถานการณ์หนึ่งไปสู่สถานการณ์อื่นในปริมาณที่แตกต่างกันได้ ประสบการณ์บางอย่างไม่ทำให้ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของคนเผยแพร่ไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ

มิติที่ 3 เกี่ยวกับความเข้มหรือความมั่นใจ (Strength) ถ้าความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของคนมีความเข้มน้อย หมายถึง บุคคลไม่มั่นใจในความสามารถของตน เมื่อเหตุการณ์ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง จะทำให้ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองลดลง แต่ถ้ามีความเข้มหรือความมั่นใจมาก บุคคลจะมีความบากบั่นมานะพยายามมาก แม้ว่าจะประสบเหตุการณ์ที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังบ้างก็ตาม

ในด้านการตัดสินใจที่จะกระทำใดหรือไม่นั้นแบนดูรา (Bandura, 1977, p. 79) ได้แบ่งไว้ 2 ลักษณะของความคาดหวัง คือ

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรม (Outcome Expectancy) เป็นการประมาณของบุคคลว่า พฤติกรรมใดนำไปสู่ผลกรรมใดบ้าง
2. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน (Efficacy Expectancy) เป็นการประมาณความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลกรรมที่คาดหวังไว้

ความคาดหวังทั้ง 2 อย่างตามที่มีผลต่อการตัดสินใจตามที่ได้อธิบายมาแล้วนั้น แสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ความคาดหวังที่มีผลต่อการตัดสินใจของบุคคล (Bandura, 1977, p. 79)

จากแผนภูมิที่ 2 ได้แสดงถึงบุคคลจะกระทำพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับความคาดหวังว่า เมื่อกระทำพฤติกรรมนั้นจะได้รับผลกรรมที่ต้องการหรือไม่ และคาดหวังว่ามีความสามารถพอที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นหรือไม่ เนื่องจากมนุษย์เรียนรู้ว่าการกระทำใดนำไปสู่

ผลกระทบใด แต่ความสามารถของมนุษย์แต่ละคนที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ มีขีดจำกัดไม่เท่ากัน ตัวอย่างเช่น การสอบชิงทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ หรือการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ถ้าบุคคลที่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดและปรารถนาที่จะศึกษาต่อ คาดหวังว่าตนจะมีความสามารถไม่พอที่จะสอบได้ แนวโน้มที่จะไปสมัครสอบจะน้อยลง อาจตัดสินใจไม่ไปสอบเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดหวัง ซึ่งเป็นการพลาดโอกาสที่ตนอาจจะได้สิ่งที่ปรารถนานั้น ทั้งนี้ต้องมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจร่วมด้วยเสมอ

3. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวัง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังในชีวิตสามารถสรุปประเด็นที่น่าสนใจตามแนวทางของแบนดูรา (Bandura, 1977, pp. 81-82) เป็นแนวทางหลัก และแนวคิดอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งแบนดูรา ได้เสนอองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวังในชีวิตเกี่ยวกับความสามารถของตน ดังนี้

1. ความสำเร็จในการทำงาน (Performance Accomplishment) เป็นประสบการณ์ตรง จึงมีผลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลอย่างมาก ความสำเร็จในการทำงานจะเป็นตัวเพิ่มความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลอย่างมาก และการไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานหลายครั้งซ้ำกัน จะเป็นตัวลดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน ในกรณีที่ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถเกิดจากการประสบความสำเร็จหลายครั้ง จะทำให้บุคคลไม่ท้อถอยในการทำงานนั้นเมื่อไม่ประสบความสำเร็จในบางครั้ง ซึ่งถ้าการไม่ประสบความสำเร็จนั้นสามารถแก้ไขความผิดพลาดด้วยความพยายาม จะเป็นแรงเสริมในการทำงานต่อไป แม้งานจะยากเพียงใดบุคคลจะเพิ่มความพยายามเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ

2. การได้เป็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experience) เป็นสิ่งแนะหรือตัวแบบให้บุคคลนำมาพิจารณาความสามารถของตน เมื่อบุคคลสังเกตเห็นผู้อื่นได้รับความสำเร็จในการทำงานที่ยากโดยไม่มีผลเสียตามมา ทำให้เกิดความคาดหวังว่าตนก็สามารถทำงานนั้นได้ ถ้าตั้งใจและพยายาม

3. การพูดชักจูงของผู้อื่น (Verbal Persuasion) เป็นการรับเอาคำแนะนำชักจูงของผู้อื่นมาเพื่อพัฒนาความสามารถของตน เป็นเครื่องช่วยเพิ่มกำลังใจและความมั่นใจทำให้บุคคลเกิดความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถที่จะทำงานได้สำเร็จ ถึงแม้ว่าจะเคยทำงานไม่สำเร็จมาแล้ว

4. ความตื่นเต้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal) บุคคลที่จะรับรู้ว่าตนตื่นเต้น มีความวิตกกังวลหรือความกลัวจากอาการกระตุ้นของร่างกาย ในสภาวะที่ร่างกายถูกกระตุ้นมากเกินไป จะทำให้การทำงานไม่ได้ผลดี หากบุคคลรับรู้ว่ามีวิตกกังวลในระดับสูง จะคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในการทำงานนั้นในระดับต่ำ

ส่วนแนวคิดต้องประกอบอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ได้แก่ ความแตกต่างของบุคคล เช่น ลักษณะของชาวปัญญา, เพศ, ชนชั้นทางสังคม, ชนิดและการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว, ฐานะในกลุ่ม (Group Status), การใช้กลไกการหลบหนี (Use of Escape Mechanisms), การบอกเล่าความคาดหวัง, ความล้มเหลวและความสำเร็จในอดีต (Hurlock, 1974, p. 272) นอกจากนี้ความคาดหวังยังขึ้นอยู่กับความยากง่ายของงาน และการประเมินความเป็นไปได้ในการคาดหวังในอนาคตร่วมด้วยเสมอ (เพชร หาลาก, 2538, หน้า 14) จากแนวแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคาดหวังในชีวิตของหญิงบริการทางเพศประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความคาดหวังในชีวิตด้านการประกอบอาชีพ
2. ความคาดหวังในชีวิตด้านครอบครัว
3. ความคาดหวังในชีวิตด้านความมุ่งมั่น
4. ความคาดหวังในชีวิตด้านสังคม
4. **ลำดับของความคาดหวัง**

มาสโลว์ (Maslow, 1970, pp. 35-51) ได้กล่าวสรุปถึงความคาดหวังของมนุษย์จากขั้นพื้นฐานถึงขั้นสูงสุด พร้อมทั้งอธิบายไว้ว่า เมื่อมนุษย์ประสบความสำเร็จตามความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว มนุษย์ก็จะต้องการขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ มาสโลว์ได้แบ่งลำดับของความหวังไว้ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เช่น ความหิว ความกระหาย เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)
3. ความต้องการความรัก (Love and Belonging Needs)
4. ความต้องการการยกย่องตน (Self Esteem Needs)
5. ความต้องการเป็นตัวของตัวเองและเข้าใจคน (Self-Actualization)
6. ความต้องการทางความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) คือ ความกระหายในการศึกษาหาความรู้ (Need to Know and Understand)

5. ประเภทของความคาดหวังในอนาคต

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1974, p. 272) ได้แบ่งประเภทของความคาดหวังในอนาคตออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความคาดหวังในทางบวก (Positive) กับทางลบ (Negative) ความคาดหวังชนิดนี้มุ่งไปที่ความสำเร็จ ถ้าผลเป็นไปในทางบวกจะพอใจ คิดว่าตัวเองประสบความสำเร็จ จึงคิดว่า

น่าจะปรับปรุงสถานภาพในปัจจุบันให้ดีขึ้น แต่ถ้าความคาดหวังเป็นไปในทางลบบุคคลจะมุ่งรักษาสถานภาพปัจจุบันเท่านั้น บุคคลส่วนมากมีความคาดหวังในทางบวกเพราะทำให้ตนเกิดความพอใจมากกว่า และยังมีความรู้สึกว่าตัวเองสำคัญอันเนื่องมาจากความสำเร็จของตน

2. ความคาดหวังในทันทีทันใด (Immediate) กับห่างไกล (Remote) ความคาดหวังในทันทีทันใดส่วนใหญ่เกิดจากความประสงค์ของบุคคลในชั่วขณะ เกิดจากการประสบความสำเร็จหลังการล้มเหลวในอดีตที่ผ่านมา และเกิดจากความกดดันในสังคมที่มีต่อบุคคลนั้น ในขณะที่เขากำลังสร้างความคาดหวัง ส่วนความคาดหวังที่ห่างไกลนั้นมาจากองค์ประกอบเช่นเดียวกับความคาดหวังในทันทีทันใด รวมทั้งความสนใจเจตคติ ความกดดันทางวัฒนธรรมและความสำเร็จ

3. ความคาดหวังที่เป็นจริง (Realistic) กับไม่เป็นจริง (Unrealistic) ความคาดหวังที่เป็นจริงจะพิจารณาจากสัมฤทธิ์ผลในอุดมการณ์ที่วางไว้สำหรับตนเอง แต่ในบางครั้งความคาดหวังไม่เป็นจริง เพราะบุคคลมีปริมาณของความคาดหวังมากกว่าความสามารถที่เป็นจริงของตนเอง หรือบางครั้งอาจเกิดจากจินตนาการที่ไม่สามารถควบคุมได้ จากสื่อสารมวลชน จากความเชื่อที่ยึดกันมาเป็นประเพณี และการปล่อยปละละเลยอันเนื่องมาจากความไม่มีประสบการณ์

อาจสรุปได้ว่า ความคาดหวังมีลักษณะทั้งในทางบวกและทางลบ ทั้งที่เป็นจริงและไม่เป็นจริง รวมทั้งความคาดหวังในทันทีทันใด และห่างไกล ถ้าหากว่าความคาดหวังเกิดเป็นจริงขึ้นก็จะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ และมีการเคารพตนเอง ในทางตรงกันข้ามถ้าความคาดหวังไม่เป็นจริงจะนำไปสู่ความล้มเหลวซึ่งจะทำให้รู้สึกผิด ความละอาย ฯลฯ

ทั้งนี้ความคาดหวังของบุคคลแต่ละคนมีอยู่ในระดับที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความทะเยอทะยานของบุคคลแต่ละคนด้วย บุคคลใดก็ตามตั้งความคาดหวังไว้แล้วประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังเอาไว้ เช่น หวังว่าจะต้องศึกษาในระดับปริญญาให้ได้ ถ้าหากเขาสมหวัง เขาก็จะตั้งความหวังใหม่ให้สูงขึ้นไปอีก ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ตั้งความคาดหวังไว้สูง แต่เกิดอุปสรรคต่าง ๆ ไม่นำไปสู่ความหวังที่ตั้งไว้ได้ ก็อาจจะทำให้เกิดความท้อแท้ หรือต้องเปลี่ยนความหวังใหม่แทน (สุรางค์ จันทน์เอม, 2525, หน้า 57)

6. สภาพที่ส่งเสริมให้ความคาดหวังประสบความสำเร็จ

สุรางค์ จันทน์เอม (2525, หน้า 57-58) กล่าวว่า สภาพที่จะส่งเสริมให้ความคาดหวังประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง แต่ที่สำคัญที่สุดได้แก่ ระดับความต้องการของบุคคล และประโยชน์ที่พึงจะได้รับเมื่อความคาดหวังสำเร็จ หากบุคคลใดมีระดับความต้องการสูงมากที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลงไป เช่น ต้องการจะเรียนในระดับมหาวิทยาลัยให้จบได้ ระดับความต้องการจะช่วยส่งเสริมให้ความคาดหวังมีอิทธิพลมากขึ้นและถ้าบุคคลใดเห็นผลประโยชน์หรือคุณค่าที่จะได้รับจากจากความคาดหวังว่ามีมาก เช่น ได้ศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

จนสำเร็จแล้ว จะมีเกียรติ ได้ทำงานที่มีเงินเดือนสูง ดังนี้ ก็จะเป็นสิ่งผลักดันให้ความคาดหวังของเขามีอิทธิพลสูงไปด้วย

กล่าวโดยสรุป ด้วยเหตุนี้เองบุคคลถึงควรศึกษาตนเอง ทำความรู้จักตนเอง รู้ส่วนดี ส่วนเสียของตน รู้จักระดับความสามารถที่แท้จริงของตน และยอมรับความสามารถที่แท้จริงของตน จะช่วยให้บุคคลคาดหวังความสำเร็จจากสิ่งที่ตนมุ่งหวังไว้ได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงยิ่งขึ้น ถ้าผลที่เกิดขึ้นจริงตรงตามความคาดหวัง ก็จะช่วยให้บุคคลมีกำลังใจในการทำงานนั้น ๆ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง สามารถนำตนเองไปสู่เป้าหมายคือความสำเร็จในชีวิตได้

รสวลีย์ อักษรวงศ์ (2536, หน้า 9) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบรนคู่ว่า การที่มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม และผลของการกระทำที่เกิดจากพฤติกรรมนั้น จะนำไปสู่ความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์เอง กล่าวคือ เมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่งมนุษย์ก็อาศัยประสบการณ์ของตนคาดหวังเกี่ยวกับเหตุการณ์หนึ่งที่จะเกิดตามมา ทำให้เกิดความดีใจ ความวิตกกังวล และความคาดหวังหันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมของมนุษย์

งานวิจัยในประเทศ

พรวมาศ นนทยาธร (2520, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมแบบประสม ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2519 พบว่า ผู้มีความคาดหวังสูงส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองต้องการให้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและให้คำแนะนำบ่อยที่สุด ส่วนผู้ที่มีความคาดหวังต่ำส่วนใหญ่มาจากนักเรียนที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองไม่ต้องการให้ศึกษาต่อและให้คำแนะนำบางครั้งบางคราวนาน ๆ ครั้ง หรือไม่เคยเลย

สิริวรรค์ อัสวกุล (2528, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนด ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดไว้สูงกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในการทำงานที่กำหนดให้ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ไม่มีผลร่วมกันระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศ

กรรณิกา นาควัชร (2535, บทคัดย่อ) ศึกษาความคาดหวังทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความคาดหวังทางการศึกษาสูงสุดในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็นส่วนใหญ่ แต่มีความใฝ่ฝันสูงสุดทางการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรืออนุปริญญา ปริญญาที่มีอิทธิพลต่อความ

คาดหวังทางการศึกษาของนักเรียน คือระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการศึกษาของเพื่อน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไฝ่ฝันทางการศึกษา คือแผนการศึกษาของเพื่อน

อรัญญา คุษัณณิกั (2536, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของกลุ่มจิตบำบัด แบบโลกอสต่อการเพิ่มความมุ่งมั่นในชีวิตของหญิงในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ เอช ไอ วี พบว่า คะแนนความมุ่งมั่นในชีวิตหญิง ในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ เอช ไอ วี ของกลุ่มทดลอง ระยะเวลาหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนความมุ่งมั่นในชีวิตหญิงในสถานสงเคราะห์หญิงบ้านเกร็ดกระการที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ เอช ไอ วี ระยะเวลาหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิวัตร สุวรรณพัฒนา (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงความคาดหวังของครอบครัวและบทบาทของลูกสาวในชุมชนตำบลประเวณี กรณีศึกษา หมู่บ้านหนึ่งในจังหวัดพะเยาพบว่า การเข้าสู่การค้าประเวณีของผู้หญิงแสดงให้เห็นการผลิตซ้ำบทบาทของลูกสาวในการเป็นผู้รับผิดชอบต่อความอยู่รอดต่อเนื่องของครอบครัวบนเงื่อนไขทางสังคมและลูกสาวเองก็เลือกที่จะผลิตซ้ำบทบาทการเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัวเพื่อลดภาวะความกดดันที่เกิดจากความล้มเหลวทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชุมชน

สุภาเพ็ญ คุชฌาณุกต์ (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมบำบัดต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ความคาดหวังในชีวิตของเด็กที่ถูกทารุณกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กที่ถูกทารุณกรรมทางเพศ ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของมูลนิธิคุ้มครองเด็ก 10 คน พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบำบัด กลุ่มทดลอง จะมีระดับคะแนนความคาดหวังในชีวิต เพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

นัลตี้และเควิน (Nulty & Kevin, 2001) ได้ศึกษาควรจะคาดหวังสิ่งที่ดีที่สุดหรือกระตุ้นสิ่งที่เลวที่สุด ผลกระทบของความคาดหวังของกลุ่มแต่งงานใหม่ต่อความพึงพอใจในอนาคต การแต่งงาน (Should I Expect the Best or Brace the Worst? The Effect of Newlyweds' Expectation on Their Future Relationship Satisfaction) จากการศึกษาพบว่า ความคาดหวังด้านบวกอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ด้านบวก เพื่อขยายให้มีความมั่นคงผ่านขบวนการยืนยันความคาดหวัง แต่อาจนำไปสู่ผลลัพธ์ด้านลบได้ถ้าหากไม่มีการยืนยัน ปัจจัยหนึ่งซึ่งอาจจะสัมพันธ์กับความคาดหวังที่ได้รับการยืนยันหรือไม่มีการยืนยันคือความเฉพาะของผลลัพธ์ ความคาดหวังของผลลัพธ์ที่กว้างเพราะจะเปิดให้มีการแปลผลมากขึ้น และมักจะนำไปสู่พฤติกรรมที่มั่นคงให้เห็นถึงความคาดหวังด้าน

บวกเกี่ยวกับผลลัพธ์กว้าง ๆ และผลลัพธ์เฉพาะจะนำไปสู่การลดความพึงพอใจการแต่งงาน อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบของความคิดที่สัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและการเปลี่ยนแปลง ที่มีตลอดเวลานั้น ควรจะขึ้นอยู่กับความชอบใจในความคาดหวังที่ได้รับการยืนยัน โดยความชอบ เพื่อสนับสนุนด้านบวกและนำไปสู่ความมั่นใจการสมรสที่มั่นคง ในทางตรงข้าม เมื่อความคาดหวัง ด้านบวกไม่ได้รับการยืนยันจากความชอบ เพื่อทำให้เกิดการเอื้ออำนวยด้านลบและนำไปสู่ พฤติกรรมด้านลบให้สูงขึ้น ความคาดหวังด้านบวกอาจจะนำไปสู่ความพึงพอใจการสมรสมากขึ้น

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหญิงบริการทางเพศ

1. แนวความคิดเรื่องการขายบริการทางเพศ

หญิงบริการทางเพศ หรือคำดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณคือ “โสเภณี” นั้น จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า คำว่า “โสเภณี” มาจากคำว่า “โสภณ” และมาจากคำเต็มว่า “นครโสภณ” โดยมีคำแปลที่ตรงตัวว่า “หญิงงามประจำเมือง” โดยมีประวัติความเป็นมา คือ ในประเทศอินเดียสมัยโบราณตามแคว้นต่าง ๆ จะมีหญิงงามที่มีความงามและเฉลียวฉลาดเป็นเลิศ กว่าหญิงใด นอกจากนั้นยังเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวเป็นที่หมายปองแย่งชิงกัน ของกษัตริย์และ เจ้าชายจากแคว้นต่าง ๆ ดังนั้นเพื่อป้องกันปัญหาการรบราฆ่าฟันกันทุกคนจึงตกลงยกนาง ให้เป็น สมบัติสาธารณะ เพื่อที่นางจะได้รับรองทุกคนได้โดยไม่ถูกคนหนึ่งคนใดผูกขาด หญิงงาม ผู้มาก ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวจึงได้รับตำแหน่งโสเภณีหรือ หญิงงามประจำเมืองไปในที่สุด จุดที่น่าสนใจ ก็คือว่าหญิงที่มีตำแหน่งเป็นโสเภณีในยุคนั้นเป็นผู้ที่มีศักดิ์ศรีและมีฐานะสูงมากในสังคม (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537)

สำหรับประเทศไทย เป็นการยากที่จะกล่าวได้ว่า อาชีพนี้เริ่มมีครั้งแรกตั้งแต่เมื่อไร แต่หลังจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกันที่ระบุว่าท้าวศรีจุฬาลักษณ์ (นางนพมาศ) ได้กล่าวถึงบุตรีดาของหญิงโสเภณี และหญิงที่ชอบสำส่อนกับชายที่เป็นทาสไว้ว่า “อันบุตรีดา ของหญิงสองจำพวกนี้หาชนมีความรังเกียจนัก เรียกว่าคนอนาจาร” และกฎหมายลักษณะพยานที่มีมา ตั้งแต่ พ.ศ. 1894 ก็ได้ระบุว่า “โสเภณีเป็นหนึ่งในจำนวนคน 24 ประเภท ที่ไม่สามารถนำมา เป็นพยานได้” จนมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีคำว่า “หญิงนครโสเภณี” ระบุไว้ในกฎหมายตรา สามดวง บทพระอัยการฟัวเมีย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537) ส่วน การจัดตั้งสำนักโสเภณีก็มีหลักฐานที่กล่าวถึงชัดเจนในสมัยต่อมา เช่น ลาตูแบร์ ราชทูตชาวฝรั่งเศส ที่เข้ามาเมืองไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชระบุว่าในช่วงนั้นกรุงศรีอยุธยามีโสเภณี ราว 600 คน (สันต์ ท. โกมลบุตร, 2540 อ้างถึงใน เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ, 2539) และ ยังเล่าไว้ในจดหมายเหตุอีกด้วยว่า “มีความชอบธรรมที่จะเกณฑ์ให้สตรีที่คนซื้อมานั้นเป็น

หญิงเพศหาเงินได้” ซึ่งหญิงที่มาเป็นโสเภณีนี้นอกจากการซื้อขายหญิงโดยทั่วไปแล้ว ก็ยังสามารถซื้อผู้หญิงที่สามีนำมาขายเป็นทาสได้อีกด้วย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537) และยังคงกล่าวถึง ข้าราชการกังฉินคนหนึ่งในสมัยนั้นว่า “เป็นคนที่มีชื่อเสียงในทางที่ไม่ดี ด้วยเขาเป็นคนที่ซื้อหญิงไปค้าประเวณี” (Thanh-Dam; ชახ โปธิสิตา, 2537 อ้างถึงใน จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา, 2537, หน้า 6)

จะเห็นได้ว่าจากประวัติศาสตร์ ภาพพจน์ของหญิงโสเภณีไทยมีจุดเริ่มต้นด้วยการถูกรังเกียจเหยียดหยาม และได้รับการประณามจากสังคม จวบจนกระทั่งปัจจุบันแม้เวลาจะล่วงเลยผ่านมาก็ยุคที่สมัยแล้วก็ตาม แต่ภาพพจน์นี้ ก็ไม่เปลี่ยนแปลงไปเท่าไรนัก หญิงที่ประกอบอาชีพนี้ยังคงมองว่าเป็นความจริงที่ชั่วร้ายในสังคม เป็นความต่ำส่อสกปรกของผู้หญิง เป็นความเสื่อมทรามทางศีลธรรม ฯลฯ เช่นที่เคยเป็นมา แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างมากมายในเรื่องนี้ที่เห็นจะได้แก่ การให้บริการทางเพศในรูปแบบแปลกใหม่ ทำให้มีหญิงบริการในรูปแบบดั้งเดิมที่ถูกเรียกขานด้วยชื่อที่แตกต่างกันออกไป เช่น คณิกา หญิงงามเมือง กระหรี อีตัว พาร์ดเนอร์ ฯลฯ หรือหญิงบริการในรูปแบบใหม่ ๆ เช่น หมอนวด นางทางโทรศัพท์ เพื่อนเที่ยว (เอสคอร์ต) ฯลฯ แต่ไม่ว่าจะถูกขนานนามให้แตกต่างกันไปอย่างไร แต่ในความเป็นจริงคำเรียกขานเหล่านั้นก็ล้วนแต่บ่งบอกถึงความเป็นผู้หญิงหากินที่ร่วมหลับนอนกับผู้ชาย เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินตราหรือสิ่งตอบแทนอื่น ๆ (ชช สัตตสมบัติ, 2535 อ้างถึงใน จรรยา เศรษฐบุตร และสุภาณี เวชพงศา, 2537, หน้า 6)

2. กฎหมายเกี่ยวกับการขายบริการทางเพศ

“กฎหมาย” เป็นแบบแผนหลักที่ใช้ในการปกครองประเทศและการป้องกันแก้ไขปัญหาดัง ๆ ของประเทศ ปัญหาการขายบริการทางเพศก็เช่นเดียวกัน ย่อมต้องอาศัยตัวบทกฎหมายเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานี้

ในเวลาต่อมาเนื่องจากสภาพการณ์ทางสังคมของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาการขายบริการทางเพศทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ ประกอบกับกระแสสังคมและสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น การต่อต้านการค้าหญิง และเด็กของประชากรโลก ขององค์การสหประชาชาติ ทำให้ประเทศไทย ต้องปรับเปลี่ยนกฎหมายมาเป็น “พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2503” ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ถูกใช้เป็นแบบแผนหลักในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มีสาระสำคัญที่แตกต่างไปจากราชบัญญัติฉบับเดิมอยู่หลายประการด้วยกัน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มีสาระสำคัญโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้ (กองสัมนาอาชีพสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์, 2539)

1. ให้ยกเลิกบทบัญญัติเรื่องการเตร็ดเตร่หรือคอยอยู่ตามถนน หรือสาธารณะสถานในลักษณะอาการที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องต่อการค้าประเวณี

2. ลดโทษหญิงผู้กระทำการค้าประเวณีให้น้อยลง เพราะมิใช่อาชญากรที่กระทำความผิดร้ายแรง

3. กำหนดให้มีบทบัญญัติลงโทษบุคคลที่ไปเที่ยวโสเภณีเด็กอายุไม่เกิน 18 ปีในสถานการค้าประเวณี โดยเที่ยวโสเภณีเด็กอายุ 15-18 ปี จำคุก 1-3 ปี และปรับ 2 หมื่นถึง 6 หมื่นบาท เที่ยวโสเภณีเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี จำคุก 2-6 ปี และปรับ 2 หมื่น-1 แสนสองหมื่นบาท

4. เพิ่มโทษจำคุกและปรับให้สูงขึ้นแก่ผู้จัดหา ผู้จัดการ ผู้ควบคุม ผู้ดูแลเจ้าของกิจการสถานการค้าประเวณี ผู้หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นให้ทำการค้าประเวณี และหากกระทำต่อเด็กหรือเยาวชนอายุไม่เกิน 18 ปี ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ถ้าหากผู้กระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

5. กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพในส่วนกลาง และคณะกรรมการระดับจังหวัด

6. การให้การคุ้มครองและพัฒนาอาชีพผู้ค้าประเวณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของอายุ โดยผู้ที่อายุไม่เกิน 18 ปี ให้รับการสงเคราะห์ทุกราย ส่วนผู้ที่อายุ 18 ปีขึ้นไป ให้เป็นไปตามความสมัครใจเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ

7. มีบทลงโทษและจำคุกและปรับแก่บิดา มารดา ผู้ปกครองที่มีส่วนรู้เห็นให้จัดหาผู้อยู่ในปกครองไปค้าประเวณี และกรณีถ้าบิดา มารดา ผู้ปกครองของผู้ค้าประเวณี มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจให้ค้าประเวณีจะถูกถอนอำนาจการปกครอง

8. ให้มีบทลงโทษพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ให้สถานแรกรับ หรือสถานคุ้มครอง และพัฒนาอาชีพที่กระทำผิด หรือสนับสนุนให้มี การกระกระทำ หน่วงเหนี่ยว กักขัง ทำร้ายร่างกายผู้อื่นเพื่อข่มขืนใจให้ทำการค้าประเวณี โดยลงโทษจำคุกตั้งแต่ 15-20 ปี และปรับ 3-4 แสนบาท

9. กำหนดให้องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี

10. ให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ

3. จำนวนเด็กและสตรีในธุรกิจบริการทางเพศ

เนื่องจากการค้าประเวณีเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย จึงเป็นการยากที่จะทราบได้ว่ามีจำนวนโสเภณีและสถานบริการทางเพศอยู่เท่าใด ในปัจจุบันการศึกษาการคาดประมาณในเรื่องนี้

ได้ให้ตัวเลขจำนวนหญิงขายบริการทางเพศไว้แตกต่างกันจนยากที่จะบอกได้ว่าจำนวนหญิงบริการที่แท้จริงควรเป็นประมาณเท่าใด ตัวเลขเหล่านี้มีตั้งแต่ต่ำสุดคือ ราว 75,000 คน ถึงตัวเลขสูงสุดคือ มากกว่า 2 ล้านคน

งานวิจัยในประเทศ

ชมัยพร วิทยาพุด (2523, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการฝึกอาชีพที่มีต่อการมองเห็นตนเองของโสเภณีอาชีพ และความคาดหวังใน การเปลี่ยนแปลงอาชีพ เมื่อพ้นการสงเคราะห์แล้วผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีกำหนดต่อการไปประกอบอาชีพค้าประเวณีของโสเภณีโดยสมัครใจและไม่สมัครใจมี 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคม โดยมีกระบวนการก้าวสู่อาชีพค้าประเวณีที่แตกต่างกันของกลุ่มที่สมัครใจและไม่สมัครใจในกลุ่มโสเภณีสมัครใจผู้ทำหน้าที่ชักจูง จะใช้ช่วงเวลาเทศกาลงาน ประจําปีของท้องถิ่นต่าง ๆ ผู้ชักจูงจะมาทำสนทนากับหญิงสาว หรือครอบครัวของหญิงสาว โดยใช้รายได้ที่จะได้รับเป็นสิ่งจูงใจ ส่วนหญิงสาวที่ไม่สมัครใจเพราะถูกล่อลวง ผู้ทำหน้าที่ชักจูงจะไม่แสดงตัวที่แท้จริงออกมาแต่จะมาในรูปของเพื่อนสนิท ญาติพี่น้อง โดยใช้ความขัดสนทางเศรษฐกิจและความพึงเพื่อทะเยอทะยานของหญิงสาวเป็นสิ่งจูงใจ และจากการติดตามผลหลักการปลดปล่อยในระยะเวลา 2 ปีของสถานสงเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่โสเภณีมักกลับไปประกอบอาชีพค้าประเวณีอีก ส่วนแนวโน้มในการเลิกประกอบอาชีพค้าประเวณีมีข้อจำกัดที่น่าสนใจคือ ภัยและสุขภาพของโสเภณีที่ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพนี้ได้ถาวร นอกจากนั้นพบว่าโสเภณีทั้งสมัครใจ และไม่สมัครใจมีแนวโน้มต้องการจะเลิกอาชีพนี้ถึงร้อยละ 88.79 และ 81.05 ตามลำดับ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อหนีจากความจำของอาชีพที่สังคมรังเกียจ และกลับไปภูมิลำเนาเดิมเป็นส่วนใหญ่อตามลำดับ

เอี่ยมพร ฤกษ์ชนะพันธ์ (2528, หน้า 36-65) สัมภาษณ์หญิงอาชีพพิเศษจากสำนักโรงแรม 218 คน และบาร์ไนท์คลับ อาบอบนวด 94 คน ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาพบว่า หญิงที่มีการศึกษามีอายุระหว่าง 14-35 ปี ส่วนมากอยู่ในกลุ่ม 20-24, 15-19 และ 25-29 ปี ตามลำดับ มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่าที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย มีถึงร้อยละ 7.5-8.7 สถานภาพการสมรส เป็นพวกหย่าร้างถึงร้อยละ 43.6-45.7 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนี้มาโดยเฉลี่ย 1.4-1.5 ปี จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ข้อมูลโดยทั่วไปพบว่า หญิงอาชีพพิเศษที่ศึกษาส่วนใหญ่มาจากภาคเหนือสูงสุด มีการศึกษาเพียงชั้นประถม มีอายุระหว่าง 20-24 ปี

ศุภิมา นฤมล (2530, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องขบวนการกลายเป็นหมอนวด กรณีศึกษาหญิงบริการในสถานบริการอาบอบนวด ผลการศึกษาลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก

กระบวนการจัดেলাเชิงอาชีพของสถานบริการอาบ อบ นวด เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงได้เรียนรู้ถึงบทบาทของหมอนวด ทั้งในแง่บทบาทเชิงอาชีพ และบทบาทที่เบี่ยงเบน (บทบาทผู้ค้าประเวณี) การซึมซับบทบาทหมอนวดมาเป็นของตน มีอิทธิพลต่อ การพัฒนาหมอนวดเข้าสู่ผู้มีเอกลักษณ์เบี่ยงเบน การจัดেলাเชิงอาชีพสำคัญ ๆ ที่พบจากการศึกษานี้ ก็คือ การฝึกอบรม ผู้หญิงให้รู้ถึงบทบาทที่ตนเองต้องกระทำขณะปฏิบัติงาน เนื้อหาของการฝึกอบรม ได้ให้อุดมการณ์ และบรรทัดฐาน บางอย่างเกี่ยวกับอาชีพ และนำผู้หญิงเข้าสู่วัฒนธรรมย่อย ของหมอนวด

นัฐริยา บุญอาพัทธ์เจริญ (2539, บทคัดย่อ) ศึกษาอิทธิพลต่อการมาเป็นโสเภณี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่ออิทธิพลต่อการมาเป็นโสเภณีโดยสมัครใจ และหญิงที่มาเป็นโสเภณีโดยไม่สมัครใจ จำนวน 140 คน พบว่าหญิงที่มาเป็นโสเภณีโดยสมัครใจ มีลักษณะค่านิยมต่างจากหญิงที่มาเป็นโสเภณีโดยไม่สมัครใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่ามีปัจจัยสัมพันธ์ภาพที่คล้ายในครอบครัว มีพื้นฐานรู้จักกับหญิงที่มีอาชีพโสเภณีมาก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชลฤดี สุวรรณศิริ (2540, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคสารและการรับรู้ต่ออาชีพโสเภณีของผู้เข้าฝึกอบรมในโครงการบ้านเกร็ดตระการ จำนวน 87 คน พบว่าบุคคลเป็นสื่อที่สร้างความเข้าใจได้มากที่สุด การเปิดรับสื่อต่าง ๆ ในโครงการรวมทั้งประสบการณ์จากโครงการ ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับตนเองและต่ออาชีพโสเภณีของผู้เข้ารับการอบรม

ปริยรัตน์ จิระพงษ์สุวรรณ (2540, บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงอาชีพพิเศษ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ พบว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับไม่เหมาะสม ไปตรวจสุขภาพหรือตรวจกามโรคไม่สม่ำเสมอ ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของหญิงอาชีพพิเศษให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ในคนกลุ่มนี้ต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

คลอสเตอร์ (Klausner, 1987) ได้ศึกษาถึงนโยบายทางการเมืองของสถานอาบอบนวดที่มีการขายบริการทางเพศ กับสตรีชาวลาตินอเมริกันและชาวเกาหลีที่เข้าไปอยู่ในนิวยอร์ก โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมืองทั้งในประเทศที่ส่งออกและนำเข้าที่ถูกต้อง และ ตามลักษณะโครงสร้างของสังคมจะดำเนินตามเส้นทางอย่างไรจากการศึกษาพบว่าผู้หญิงโสเภณีได้มีการติดตามอย่างใกล้ชิดในด้านการผลักดันความเป็นสากลของงานบริการทางเพศ ยิ่งกว่านั้นรูปแบบการเป็นโสเภณีเกี่ยวข้องกับความหลากหลายขององค์กรที่ให้ข้อมูลการอพยพที่มีความน่าเชื่อถือได้

มิฮาโลฟิวโรส (Mihalopoulos, 2000) ได้ศึกษาการเป็นโสเภณีของหญิงอพยพชาวญี่ปุ่นพบว่า หญิงชาวญี่ปุ่นที่อพยพไปทำงานต่างประเทศ และเป็นผู้ใช้แรงงานทางเพศ ในช่วงปี ค.ศ. 1870 ถึงปี ค.ศ. 1930 เป็นเหมือนแรงงานที่อพยพไปต่างประเทศมากกว่าคำว่า หญิงโสเภณี ในต่างประเทศ โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลิ้มลองมาเป็นเวลานานเกี่ยวกับความคั่นระหว่างความสมบูรณ์ด้านความเชื่อของสังคมเกี่ยวกับสิ่งที่มีความหมายว่าเป็นแรงงาน สตรี และสมาชิกของชุมชนในช่วงก่อนสงครามของญี่ปุ่น การศึกษาได้ผลว่าคุณค่าด้านจริยธรรมโสเภณี ได้กลายมาเป็นการประทับใจให้ผู้หญิงที่เป็นหญิงบริการทางเพศ จากการผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อการแนะแนวการกระทำผิด และปัจจุบันในการตรากฎหมายเพื่อความอยู่รอดมากกว่าค่าจ้างแรงงาน

เกรย์ (Gray, 1992) ได้ศึกษาพลังของโสเภณีในศตวรรษที่ 20 โดยใช้ทฤษฎีและการอภิปรายถึงความสัมพันธ์ ของการบริการทางเพศกับความเป็นผู้หญิง และเพื่อการมีพลังเพื่อเปรียบเทียบกับชีวิตของโสเภณีในช่วงปี ค.ศ. 1870-1920 เป็นความพยายามที่จะค้นหาการรวมพลังและการเลือก ได้อธิบายโดยโสเภณีรุ่นเดียวกัน ใน การเปรียบเทียบกับวิถีกับประสบการณ์ ในช่วงหลังของการเป็นผู้ชนะและการค้าขายทางเพศของผู้หญิงในช่วงแรกของยุคสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยการให้ข้อเขียนของโสเภณีให้เหมือนเป็นจุดนำเข้าไปในมุมมองของส่วนที่ค่อนข้างแตกต่าง และผลการศึกษาที่มีการตั้งคำถามที่แตกต่างกันสำหรับการเข้ามาเป็นโสเภณี ในการเปลี่ยนแปลงสังคม ทั้งในและนอกสถานศึกษา ความเข้าใจคำว่าพลังของเราและการเปลี่ยนด้านบวกต่างก็ได้ นำมาตั้งคำถามโดยโสเภณี ที่ยังคงอยู่บนสิทธิของการให้นิยามตัวเองและในการตรากฎหมาย สำหรับความเป็นผู้หญิง

แชพแมน (Chapman, 2001) ได้ศึกษาถึงมุมมองของการการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับโสเภณีในประเทศแคนาดา เพื่อให้เข้าใจถึงมุมมองของการเป็นโสเภณี และเห็นว่าการเรียนรู้การแสดง ความเป็นโสเภณีที่เป็นเหมือนเหยื่อของการกระทำผิดและความยากจน ข้อจำกัดและการพูดด้านลบ ความล้มเหลวในการสื่อสารมุมมองทางเลือก เป็นต้นว่า การเรียนรู้จากการศึกษาการเป็นโสเภณี เหมือนกับการทำงานทั่วไป โดยการสนับสนุนการจัดประเภทด้านลบอย่างเดียวของสื่อที่มีต่อ ขอบเขตของการเป็นโสเภณี และการจำแนกการเป็นโสเภณีเหมือนเป็นปัญหาของสังคม ตั้งแต่ โสเภณีได้เข้าร่วมในการพูดในสาธารณะ น้อยมากที่ความคิดเบื้องหลังการเคลื่อนไหวด้านสิทธิ และการยอมรับที่สามารถทำการสื่อสารได้

รูส (Roos, 2001) ได้ศึกษา ทศนคติของชาวเยอรมันนี้ต่อโสเภณีในปี 1920 และช่วง ต้นของปี 1930 ได้แสดงจุดเล็ก ๆ ของปัญหาส่วนใหญ่ของสังคมและความตึงเครียดของ ไวมา (Weimar) ผลกระทบจากจำนวนในการศึกษานี้ไว้กล่าวถึงศีลธรรมที่ลดลง ในความมั่นคงของ

ประชาธิปไตยใหม่และในการเชื่อมโยงระหว่างความวิตกกังวล ในการเลือกเพศสัมพันธ์หลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 และความพยายามทางการเมืองที่เกี่ยวกับโสเภณีในยุคนี้โสเภณีเป็นเหมือน สัญลักษณ์การมีพลัง ที่กว้างขวางมาก และเป็นวิกฤตพื้นฐาน ด้านความสัมพันธ์ และความกลัว เกี่ยวกับการสูญเสียความมั่นคงทางเพศ และระดับจริยธรรมที่แสดงบทบาทที่สำคัญในการสิ้นสุด ของประชาธิปไตยของไวมาร์ ทำให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายที่แสดงนโยบายหลักชัยชนะของสัตว์ และนักปฏิรูปทางเพศ การศึกษานี้เสนอภาพที่ซับซ้อนมากของการขยาย การเปลี่ยนแปลงใน บทบาททางเพศมากกว่า การแนะนำโดยใช้วรรณกรรมทางเพศของไวมาร์ที่มี ซึ่งตั้งใจที่จะขยาย ความต่อเนื่องระหว่างยุคไวมาร์และยุคนาซี ดังตัวอย่างการปฏิรูปการเป็นโสเภณีของไวมาร์ที่ แสดงความเป็นสตรีและเหตุผลด้านความเกลียดผู้หญิงที่ได้รับในกฎเกณฑ์ของการเป็นโสเภณี

จากเอกสารงานและงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็น ได้ว่า การให้คำปรึกษา แบบทฤษฎีสตรีบำบัดเป็น วิธีการหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการขยาย ทางเลือก ความคิดเห็น และแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยให้รู้จักพึ่งพา ซึ่งกันและกัน เกิดความ เข้มแข็ง และมีความยืดหยุ่น กล้าที่จะเปิดเผยตัวเอง และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เรียนรู้ วิเคราะห์เหตุการณ์ และมีทักษะในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ รวมทั้งเข้าไป มีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ได้ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า การให้คำปรึกษา แบบกลุ่มตามทฤษฎีสตรีบำบัดนี้ จะช่วยให้หญิงบริการทางเพศเกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง นำไปสู่แรงจูงใจที่จะทำให้เกิดมีความ คาดหวังในชีวิตเพิ่มมากขึ้น